

ನೇಸರು

ತಿಂಗಳೋಲೆ

ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಮುಂಬೈ

NESARU TINGALOLE

Vol XX - 3

ಮಾರ್ಚ್ 2002

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ

In The Association	2
ಭಾಷ್	
ಕೃಪೆ : ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್‌ರವರ ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ	3
ಜಿವೂರ	• ಬಿ.ಬಿ. ಜಿವೂರ 7
Gandhi on Village Industries	8
Courtesy : Village Industries by M.K. Gandhi Navjivan Publishing House, Ahmedabad.	
ಲೀಲಾ ಬಿ. ಅವರ ಮಹತ್ವದ ಲೇಖನಗಳು	• ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಉಷಾಧ್ಯ 11
ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತ	12

The Mysore Association, Mumbai

393, Bhaudaji Road, Matunga, Mumbai-400 019.

Tel.: 402 46 47 • Grams: "KARUNADU"

HINDI PLAYS IN MID TOWN MUMBAI

Four well known organizations of Hindi Theatre World, IPTA,

requirement. Hence now we have joined hands with Mysore Association to stage the plays here", said one of the spokesperson.

Association. They said they would jointly try to reach the audience of the Mid town Mumbai.

The groups confirmed that plays will be staged, to begin with, every Thursday, Friday and Saturday, at 8.00 p.m. and on Sunday at 5.00 p.m. and 8.00 p.m. The rates would be Rs. 50/- on Thursday Rs. 75/- on Friday & Saturday and Rs. 100/- on Sundays.

The inauguration of the plays was held on 1st March in the eminent Presence of the principal Secretary for Cultural Affairs Govt. of Maharashtra, Sri Govind Swarup.

At the Inaugural Function, M.A.N. Prasad and Mr. S. Doreswamy of Mysore Association, Mr. Darpan Mishra of EKJUTE, Mr. Kuldeep Singh of IPTA, Mr. Dinesh Thakur of ANK, Mr. Swarup and Mr. Om Katare of YATRI

EKJUTE, ANK, and YATRI have come together to stage Hindi plays from 1st March 2002, on every Thursday, Friday, Saturday and Sunday at the Mysore Association's Auditorium at central Matunga.

In Mumbai, Hindi plays are regularly staged at Prithvi and NCPA, so generally the mid town residents find it difficult to reach out. 'We were looking out for a suitable Auditorium in mid town. The newly build, well equipped Auditorium of the Mysore Association very well suits our

IPTA is now 60 years old. ANK, EKJUTE and YATRI have also completed 20 years. Since these groups are engaged in the preparation of 8-10 plays at any given time, there will not be any hindrance in staging plays every week regularly. The Hindi Theatre world has for the first time in Mumbai come together to reach out to more audience in this manner. When IPTA discussed this issue with Mysore Association, the four groups were impressed with the enthusiasm and interest shown by Mysore

Mr. Om Katre is lighting the Inaugurated lamp.

14th March 2002	'Ekjute' Presents 'Ballabhpur Ki Roop Katha' at 8.00 p.m.
15th March 2002	'Ekjute' Presents 'Court Martial' at 8.00 p.m.
16th March 2002	'Ekjute' Presents 'Sakubai' at 8.00 p.m.
17th March 2002	'Ekjute' Presents 'Dayashankar Ki Dairy' at 5.00 p.m.
17th March 2002	'Ekjute' Presents 'Dayashankar Ki Dairy' at 8.00 p.m.
21st March 2002	'Yatri' Presents 'Abhi To Main Jawaan Hoon' at 8.00 p.m.
22nd March 2002	'Yatri' Presents 'Abhi To Main Jawaan Hoon' at 8.00 p.m.
23rd March 2002	'Yatri' Presents 'Had Kar Di Apne' at 8.00 p.m.
24th March 2002	'Yatri' Presents 'Had Kar Di Apne' at 5.00 p.m.
24th March 2002	'Yatri' Presents 'Who Tumhi Ho' at 8.00 p.m.
28th March 2002	'Ank' Presents 'Hatteri Kismat' at 8.00 p.m.
29th March 2002	'Ank' Presents 'Hamesha' at 8.00 p.m.
30th March 2002	'Ank' Presents 'Hai Mera Dil' at 8.00 p.m.
31st March 2002	'Ank' Presents 'Anji' at 5.00 p.m.
31st March 2002	'Ank' Presents 'Anji' at 8.00 p.m.

ಬಾಘ್

ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಬಾಘ್‌ನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ಐದು ಮತ್ತು ಆರನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಒಂಭತ್ತು ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳಿದ್ದವು. ದುರಾದೃಷ್ಟವಶಾತ್, ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಇರುವ ಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಬಣ್ಣಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೇನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿರುವ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಬಾಘ್‌ನ ಚಿತ್ರಗಳು ಅಜಂತಾ ಶೈಲಿಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹೋಲುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಬಾಘ್‌ನ ಗುಹೆ 4ರಲ್ಲಿ ಭಂಗಿ ಮತ್ತು ಆಭರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಜಂತಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಬೋಧಿಸತ್ಯ ಪದ್ಮಪಾಣಿಯನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಹೋಲುವ ಕುತೂಹಲ ಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಶೈಲಿಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಇ ದನ್ನು ಅಜಂತಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕೃತಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವರಾಂಡದ ಹೊರಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಜಾತಕ ದೃಶ್ಯಗಳಿವೆ. ಪುರುಷ ನರ್ತನಾಕಾರರ ಸುತ್ತ ಸಂಗೀತ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರ ರಚನೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಂಗಿಗಳ ಲಯಗಳು, ಚಿತ್ರಗಳು ಸರ್ವಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ, ಕೂಡಿವೆ. ಆನೆ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರ ಮೆರವಣಿಗೆಯೂ ಇದೆ ಹಾಗೂ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಹೂವುಗಳು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ.

ಬಾದಾಮಿ

ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಬಾದಾಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗುಹೆಗಳು ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಪತ್ತಿಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ರಾಜ ಮಂಗಳೇಶನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಶಾಸನವೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ ಬಾದಾಮಿಯ ಗುಹೆ 3ರಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವ ಕ್ರಿ. ಶ. 578ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದೇ ಶಾಸನವು ಮಂಗಳೇಶನು ಆಸ್ಥಾನದ ಕಲಾವಿದರು ಅಜಂತಾದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಗುಹೆಯ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈಗ ಚಿತ್ರಗಳು ನಾಶವಾಗಿವೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳು ಅಜಂತಾದ ಮುಂದುವರಿಕೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. 'ಆಸ್ಥಾನ ದೃಶ್ಯ'ವು ಬಹುಶಃ ರಾಜ ಕೀತಿ ವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ.

ಡಾ|| ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಬಾದಾಮಿಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, 'ಇಲ್ಲಿನ ಒಂದು ದೊರೆಯೊಬ್ಬನ ಒಡ್ಡೋಲವಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರದ ಬಲ ಅರ್ಧ ಭಾಗದ ಮುಂಗಡೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಸಮುತ್ತಮದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಅರಸಿಯೊಬ್ಬಳು ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ದೊರೆಯ ಮುಖ, ಮೈಗಳು ಅಳಿಸಿ ಹೋಗಿವೆ ಮಡಿಸಿದ ಕಾಲುಗಳಷ್ಟೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತದಂತೆ ಮುತ್ತಿನ ಸರ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ದೊರೆಯ ಬೆನ್ನುಗಡೆ, ಎಂದರೆ ಚಿತ್ರದ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ನರ್ತಕಿಯರು, ವಾದ್ಯವಾದಕರು ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅರಸಿಯ ಬೆಂಗಡೆ ಮತ್ತು ಹಿಂಗಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂಚಿ ಹಿಡಿದು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ

ಪರಿಚಾರಕ, ಚಾರಕಿಯರಿದ್ದಾರೆ. ದೂರ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕವರ್ಗವಿದೆ. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಳಿದ ಬಣ್ಣಗಳು ಒಚ್ಚಿ ಹೋದ ದೇಸೆಯಿಂದ ಅದರ ರೇಖೆಗಳ ಚಿಲುವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಾದ್ರೂಪಿಕತೆಯ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆಯಾದರೂ ಮೈಬಣ್ಣವನ್ನು ಬರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ, ಒಟ್ಟು ಚಿತ್ರಗಳ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೊದಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವಿಕ ಅನುಕರಣೆಯಿಲ್ಲ. ದೊರೆಯ ಹಿಂದಿನ ನರ್ತಕಿಯ ಮೈಬಣ್ಣ ನೀಲ ಛಾಯೆಯದು. ಚಿತ್ರಗಳ ವಿವಿಧ ಆಕೃತಿಗಳೊಳಗೆ ಮೇಳವು, ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೆಯೂ ಕಾಣಿಸುವಂಥ ಕೃತಿಯಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ನರ್ತಕ ನರ್ತಕಿಯರು ಹಿಮ್ಮೇಳದೊಡನೆ ನಿಂತಿರುವ ಗುಂಪು ತುಂಬಾ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಇಂಥದೇ ಆಸ್ಥಾನದ ಚಿತ್ರವಿದೆ. ಅದರ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೊರೆ. ಅವನ ಅರಸಿ ಪರಿವಾರಗಳು ಕಾಣಿಸಿದರೆ, ಬೆಂಗಡೆ ಮತ್ತು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನೇ ಒಡ್ಡೋಲಗ ಸಹಿತನಾಗಿ ದೊರೆಯನ್ನು ಹರಸುವಂತೆ ಚಿತ್ರ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಚಾಲುಕ್ಯ ದೊರೆ ಕೀರ್ತಿ ವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಬರೆದಿರಬಹುದಾದ ಚಿತ್ರವೆಂದು ಕೆಲವರ ಊಹೆ. ಅರಸು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಒಂದು ಕಾಲನ್ನು ಮಡಿಸಿ ಮಣಿಯೊಂದರ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಇರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮುಂಗಡೆಯಲ್ಲಿ ರಾಣಿ ಒಂದು ಕಾಲನ್ನು ಮಡಿಸಿ. ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಚಾಚಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಆಕೃತಿಯ ರೇಖೆ, ಬಣ್ಣ ಗಾರಿಕೆಯ ರೀತಿ, ಸಿಲೋಸಿನ ಸಿಗ್ರಿಯ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿನ ಅಂಥದೇ ಒಬ್ಬಳ ರೂಪವನ್ನು ನಮ್ಮ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ತರುವಂತಿದೆ. ಈ ಎರಡನೆಯ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರವೂ ಹಲವಾರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೊಂದು ಜಟಿಲ ಸಮೂಹ.

ಇಲ್ಲಿನ ಇನ್ನೆರಡು ಮುಖ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳೆಂಬುವುದು ಗಗನದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾಧರ ದಂಪತಿಗಳದ್ದು ಅಂಥ ಒಂದು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಕೊರಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಹಿಡಿದಂತೆ ಚಿತ್ರಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಧರ ವೀಣೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರನ್ನು ಪಾಟಲ ಬಣ್ಣದಿಂದಲೂ, ಅವರ ಮಡದಿಯರ ಮೈಯನ್ನು ಹಸುರು ನೀಲ ವರ್ಣದಿಂದಲೂ ಬಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ವಾಸ್ತವಿಕ ದೇಹಗಳ ಬಣ್ಣದ ಚಿತ್ರಣ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರದೆ, ವರ್ಣಗಳ ಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಚಿತ್ರಗಳು ಮಾಸದೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಚ್ಚಿದ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಆರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳ

ಮಾದರಿ. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗಂತೂ ಬಾದಾಮಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಏನೇನೂ ಚಿತ್ರ ಉಳಿದಿಲ್ಲ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಎಲ್ಲೋರಾ

ಎಲ್ಲೋರಾದ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಕೈಲಾಶ್, ಲಂಕೇಶ್ವರ, ಇಂದ್ರಸಭಾ ಮತ್ತು ಗಣೇಶನ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅದರ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಗಳು ಮಾತ್ರ ಕಡಿಮೆ ನಾಶವಾಗಿವೆ. ಕೈಲಾಸ ದೇವಾಲಯದ ಎರಡನೇ ಅಂತಸ್ತಿನ ಮುಖ ಮಂಟಪದ ಒಳ ಮೂಲೆಯು ಈ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳ ಬಹುಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಚಿತ್ರಗಳ ಮೊದಲ ಸರಣಿಯನ್ನು ಅನ್ವೇಷದಿಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿದರೆ, ಎರಡನೇ ಸರಣಿಯನ್ನು ಶತಮಾನಗಳಂತರ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ 'ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು'ವಿನ ಚಿತ್ರಗಳಾದರೇ, ತೀಕ್ಷ್ಣ ಮುಖಭಾವ ಮತ್ತು ಉದ್ದವಾದ ಚೂಪಾಗಿರುವ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ನಂತರದ ಗುಜರಾತಿ ಶೈಲಿಯ, ಹೊರಕ್ಕೆ, ಬಂದಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅಜಂತಾದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ನಂತರದ ಸರಣಿಯ ಮುಖ್ಯ ಸಂಯೋಜನೆಯು ಶೈವ ಪೂಜ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೆರವಣಿಗೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲೋರಾದ ಟೈನಾ ಬಂಡೆಯ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಅ ಅಪ್ಪರೆಯರು ಸಹಜವಾದ ರಮ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳು, ಪ್ರಾಚೀನ

FOR ALL YOUR DOMESTIC AND INTERNATIONAL TRAVEL ARRANGEMENTS

CONTACT

AUGUST TRAVEL SERVICE

Agents For INDIAN AIRLINES & JET AIRLINES

REGD. OFFICE :
3/15, ASHIANA, SECTOR 17,
VASHI, NAVI MUMBAI
PHONES : 789 1970 * 789 1972
789 2451

GRAMS : AUGTRASERV

ALSO AT :
2/16, KABBUR HOUSE,
SION (E), MUMBAI-400 022.
PHONES : 407 2984 * 409 3573
407 7750

ಗುಹಾಂತರದ ದೇವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ನಂತರದ ರಚನೆಯ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲವರು ಪಾಂಡ್ಯರು ಮತ್ತು ಚೋಳರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಪನಮಲೈ ಕಾಂಚೀಪುರಂ

ಪಲ್ಲವರು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಕಲಾ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಗಳಾಗಿದ್ದವರು. ಪಲವಂತ್ರಿಯ ಎಲಂಗೀಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಯೊಬ್ಬಳ ರಮ್ಯವಾದ ಚಿತ್ರವು ಪಲ್ಲವ ಚಿತ್ರಗಳ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಕಾಂಚೀಪುರದ ಕೈಲಾಸನಾಥ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿ ಮತ್ತು ಹಸುಳೆ ಸ್ಯಂದ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಚಿತ್ರಗಳು ಉಳಿದಿವೆಯಾದರೂ, ಅವು ಅತ್ಯಂತ ಶಿಥಿಲಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಪಲ್ಲವರ ಚಿತ್ರಗಳ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಶೈಲಿಯ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಮೆಸುಕಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಸಿತ್ತನ್‌ವಾಸಲ್

ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಜೈನರ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೊದಲ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಪ್ರದೂಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿತ್ತನ್‌ವಾಸಲ್ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಸಿತ್ತನ್‌ವಾಸಲ್ ಎಂದರೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಗೆದ್ದಿರುವ ಜೈನ ಋಷಿಗಳು ಇಡೀ ಗುಹಾಂತರ ದೇವಾಲಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳ ಅಲಂಕಾರದಿಂದ ಶೃಂಗಾರಗೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಈಗ ಒಳ ಮಾಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಂಬಗಳ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವಶೇಷಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳು ಅಜಂತಾ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಒಳಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮೀನುಗಳು, ಬಾಹುಕೋಳಿಗಳು, ಎಮ್ಮೆಗಳು ಮತ್ತು ಗಂಧರ್ವರು, ಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಅರಳಿರುವ ತಾವರೆ ಸರೋವರ ಸುಂದರ ದೃಶ್ಯವಿದೆ. ಕಟ್ಟಡದ ಮುಂಭಾಗದ ಎರಡು ಕಂಬಗಳ ಮೇಲೆ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ ಇಬ್ಬರು ಅಪ್ಸರೆಯರ ಚಿತ್ರಗಳಿದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತ್ರ ದುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಗಲವಾದ ತುಟಿ ಮತ್ತು ಬಳಕುವ ಸೊಂಟದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಅಪ್ಸರೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶರೀರದ ಮೇಲ್ಭಾಗವು ಕೆಲವು ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬರಿ ಮೈನಿಂದಲೇ ಕೂಡಿದೆ. ಗಂಧರ್ವನ ಚಿತ್ರವು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಷ್ಪುರತೆಯ ನೋಟದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅವನ ಮೀನ ಕಣ್ಣುಗಳ ಆಕಾರವು ಮೃದುವಾದ ನೋಟವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮುಖವು ಪಾರ್ಶ್ವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅವನು ತಾವರೆಯ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕೈ ಸಿಂಹಕರ್ಣ ಮುದ್ರವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಬಣ್ಣಗಳು ಮೃದುವಾಗಿದ್ದು ಹೊರ ರೇಖೆಗಳು ಲಯ ಬದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಶೇಷ

ಗುಣಗಳು ಅಜಂತಾದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತವೆ.

ತಂಜಾವೂರು

ಚೋಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಬಲ ಅರಸರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ 10 ಮತ್ತು 11ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಿರ್ಮಾಣ ಚಟುವಟಿಕೆ ನಡೆದು, ತಂಜಾವೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಭವ್ಯವಾದ ಬೃಹದೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಚೋಳರಾಜ ಒಂದನೇ ರಾಜರಾಜನ ಕೀರ್ತಿ ವೈಭವವನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತದೆ. ಮೂಲತಃ ಗರ್ಭಗೃಹದ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಕೆತ್ತಲು ಓನೆಗಳ ಒಳಮಾಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇಡೀ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಈ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವಾಲಯದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಮಹಾವೈಭವಕ್ಕೆ ಸರಿ ಹೊಂದುವಂತೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾಯಕರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಲಾಗಿದೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಪದರವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ತೆಗೆದಾಗ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ಉತ್ತರದ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮನೋಹರವಾದ ಚಿತ್ರಗಳ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಪುಡಿ ಮಾಡಿದ ಶಂಖ ಮತ್ತು ತಾಯಿ ಮುತ್ತುನ್ನು ಹಾಕಿ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಮೃದುವಾದ ಸುಣ್ಣದ ಗಿಲಾವಿನ ಮೇಲ್ಮೈಯ ಮೇಲೆ ತಂಜಾವೂರು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಮೇಲ್ಮೈಯ ಮೇಲೆ ಹೊರರೇಖೆಗಳನ್ನು ಎಳೆದ ಕಲಾವಿದರು, ಚರ್ಮ ಮತ್ತು ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಚಪ್ಪಟೆಯ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕುಂಚದಿಂದ ವಿವರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಳದಿ, ಕಂದು ಬಣ್ಣ, ಕಪ್ಪು, ಕಂದು ನೀಲಿ ಮುಂತಾದ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪಶ್ಚಿಮ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಶಿವನು ಯೋಗ ದಕ್ಷಿಣಾ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಗಾಂಭೀರ್ಯವಾಗಿ ಕುಳಿತು, ಇಬ್ಬರು ಅಪ್ಸರೆಯರ ನರ್ತನವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಗೀತ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಮತ್ತು ಇತರ ದೇವತೆಗಳು ಕೂಡಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಟರಾಜನನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಚೋಳ ಶೈಲಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಆಚೆಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ನಟರಾಜನನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಟರಾಜನ ಒಂದು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಕುಟುಂಬವಿದೆ. ಉತ್ತರ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಚೋಳರ ಚಿತ್ರ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃತಿಯು ಶಿವನನ್ನು ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಸ್ಮರಣಪದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ತ್ರಿಪುರಾಂತಕನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಾರಥ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ರಥದ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಎಂಟು ಕೈಗಳ ದೈತ್ಯಾಕಾರದ ಯೋಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಾಹನಗಳಾದ ನವಿಲು ಮತ್ತು ಇಲಿಯ ಮೇಲಿರುವ

ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಮತ್ತು ವಿನಾಯಕರು ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರೇಖೆಗಳ ಮತ್ತು ದಟ್ಟ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಈ ಚಿತ್ರವು ವೀರ, ರುದ್ರ, ಕರುಣೆ, ವಿಸ್ಮಯ ಮತ್ತು ಹಾಸ್ಯ ಭಾವಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿರುವ ಕೌಶಲ್ಯಪೂರ್ಣ ಸಂಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ತ್ರಿಪುರಾಂತಕನ ಭಂಗಿಯು ಪಲ್ಲವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸ ಅಪಸ್ಥಾನವನ್ನು ಒಂದು ಕಾಲಿನಿಂದ ತುಳಿಯುತ್ತಾ ಅಭಂಗ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೂ ಇದು ಚೋಳರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಉತ್ತುಂಗವನ್ನು ಬಹು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಮೃದುಗೊಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವರ ಮೌಖಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ದೀರ್ಘವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ನೀಳವಾದ ಮೂಗುಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂವೇದಿ ತುಟಿಗಳಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೂದಲನ್ನು ಹೂವುಗಳು ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಾಕಾರದ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹಂಪಿ, ಲೇಪಾಕ್ಷಿ

ವಿಜಯನಗರದ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಕಲೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಪುನರುಜ್ಜಾನ ವಾದುದನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. 15ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ, ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪದ ಅಲಂಕಾರಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯಿಂದಿದ್ದು, ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ (1511-1528 ಕ್ರಿ.ಶ.) ಭವ್ಯವಾದ ವಿಜಯನಗರವು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು, ಅರಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಜಾರ್, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಗರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ವಿಜಯನಗರ ಶೈಲಿಯ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಹಂಪಿಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ, ಲೇಪಾಕ್ಷಿಯ ವೀರಭದ್ರಸ್ವಾಮಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲಾದ ಇತರ ಅನೇಕ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ತಾಳಿಕೋಟೆಯ 1566ರ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಆಕ್ರಮಣಕಾರರು, ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆಸಿದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ಚಿತ್ರಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಹಂಪಿಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯವು ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ರಾಮಾಯಣದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು, ಶಿವನ ವೀರ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳಿವೆ. ಇದರ ಮಂಟಪದ ಮೇಲ್ಭಾಗವೇ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಹರಿಹರ ಮತ್ತು ಬುಕ್ಕರ ಗುರುಗಳಾದ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರನ್ನು ಪಲ್ಲಕಿಯ ಮೇಲೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಲೇಪಾಕ್ಷಿಯ ವೀರಭದ್ರ ದೇವಾಲಯವು ವಿಜಯನಗರ ಶೈಲಿಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸುರಕ್ಷಿತ

ಸ್ತ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಅಚ್ಚುತರಾಯನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೋದರರಾದ ಹಾಗೂ ಇಬ್ಬರು ಗಣ್ಯರಾದ ವಿರುಪಣ್ಣ ಮತ್ತು ವೀರಣ್ಣರು, ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಮೂಲತಃ ದೇವಾಲಯದ ಸಂಕೀರ್ಣವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಅನೇಕ ಮಂಟಪ ಮೇಲ್ವಿನ್ಯಾಸಗಳ ಮೇಲೆ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳು ತುಂಬಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಈಗ ಅವು ಬಹಳಷ್ಟು ಹಾಳಾಗಿವೆ. ಮೇಲ್ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ತೋಲೆಗಳು ಒಳ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮುಖ ಅಥವಾ ರಂಗ ಮಂಟಪವನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ದವಾದದ್ದು ತನ್ನ ಮಗನ ರಥ ಕರುವಿನ ಮೇಲೆ ಹರಿದು ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹಸುವಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಚೋಳ ಜೀವನ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅವನು ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ರಥದ ಚಿತ್ರಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಶಿವನು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟು ರಾಜನು ನ್ಯಾಯಪರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದನು, ಮತ್ತೊಂದು ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ದೃಶ್ಯಗಳು, ಶಿವನಿಂದ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ತಪ್ಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಜುನನ ಕಿರಾತಾರ್ಜುನ ಮತ್ತು ಭೂ ಕೈಲಾಸದ ಕಥೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ವೀರಭದ್ರಾನುಗ್ರಹದ ಪಕ್ಕದ ಚಿತ್ರಗಳು ಸಹನೆಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಅನಂತರದ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಅಂಗ ರಕ್ಷಕರ ಜೊತೆ ವಿರೂಪಣ್ಣ ಮತ್ತು ವೀರಣ್ಣರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು, ಇವರಲ್ಲರೂ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದು ಬಿಳಿಯ ಉದ್ದವಾದ ಪೂರ್ತಿ ತೋಳಿನ ನಿಲುವು ಅಂಗಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸೊಂಟದ ಸುತ್ತ ಒಂದು ಮುದ್ರಿತ ಉಡುಪನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಂಖಾಕೃತಿಯ ಅವರ ಮುಂಡಾಸುಗಳು ತಿರುಪತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯನ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಚೋಪಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ಬಳಿ ಸಖಿಯರಿದ್ದು ಸಂಯೋಜನೆಯು ಚಲನೆ ಮತ್ತು ರಮ್ಯವಾದ ನೋಟವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಸೀರೆಗಳ ನೇಯ್ಗೆಯ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಕಲಾವಿದರ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನಷ್ಟೇ ತೋರಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿವನ ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಗಳ ಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ನಿಂತಿರುವ ಬೃಹತ್ವದ ವೀರಭದ್ರನ ಚಿತ್ರವು ಗೋಪುರ ಮಂಟಪದ ಒಳ ಮಳಿಗೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ವೀರಭದ್ರ ದೇವಾಲಯ ಸಂಕೀರ್ಣದಲ್ಲಿರುವ ರಘುನಾಥಾಲಯ ದೇವಸ್ಥಾನ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೊದಲ ಏಳು ಅವತಾರಗಳು ಇವೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳ ಕಥಾ ವಸ್ತುವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶಿವನ ಪೌರಾಣಿಕ ದಂತಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳು, ಆಭರಣ, ಕೇಶ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಂಶಗಳು ವಿಜಯನಗರ

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಲೇವಾಕ್ಶಿಯ ಚಿತ್ರಗಳು ಬಹು ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ರೇಖೆಗಳು ದುಂಡಗಿನ ರೂಪವನ್ನು ಕೊಡಲು, ಮಾನವ ಮುಖಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪಾರ್ಶ್ವ ಚಿತ್ರ ಅಥವಾ ತ್ರಿಭಂಗಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಚಿತ್ರಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಲುಗಿದಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದು ಎರಡು ಪಾದಗಳು ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ಜನಪದ ಕಲೆಯಾದ ತೋಗಲು ಗೊಂಬೆಯ ಕಾಲುಗಳಂತೆ ಒಂದೇ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಕೇಶ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಋಷಿಗಳ ಕೇಶ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ತುಂಬಾ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಚಿತ್ರಗಳ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ದೃಶ್ಯಗಳ ಅಚ್ಚುಗಳು ಮತ್ತು ಪರದೆಗಳಿಗೆ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಮನೋಹರವಾದ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಈ ಚಿತ್ರಗಳ ಅತ್ಯಂತ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವೇ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹೊಳೆಯುವ ಬಿಳಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿಹನೆ ಚಿತ್ರಗಳು

ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇತರ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಇದ್ದವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ಮರದ ಹಲಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಿರುವ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಅವಧಿಯ ನಂತರ ಜೈನ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ತಾಳೆಗರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆದು ಮರದ ಹಲಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆದು, ಮುಚ್ಚಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಚಿಹನೆ ಕಲೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದಿತು.

ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಪಾಲ ರಾಜರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಜಂತಾವನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಚಿಹನೆ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ಬಣ್ಣಗಳು, ಸಂಯೋಜನೆಯ ಸರಳತೆ ಮತ್ತು ವೀರ್ಯವತ್ತಾದ ರೇಖೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ತಾಳೆಗರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿರುವ ಅವು ಬುದ್ಧನ ಜೀವನದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಬಹುಪಾಲು ರಚನೆಗಳ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಳಂದ ಮತ್ತು ವಿಕ್ರಮಶೀಲ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಭೀಕ್ಷುಗಳು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರೂ ಹಾಗೂ ಪಾಲ ಮತ್ತು ಸೇನ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಿಗೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಸೌಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು, ತಮ್ಮ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರತಿಮಾಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ 'ವಜ್ರಾಯಣ'ವನ್ನು ದೃಷ್ಟಾಂತಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಚಿತ್ರರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿ, ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ, ಪುಸ್ತಕವೆಂದರೆ 'ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪಾರಮಿತಾ ಸೂಕ್ತ' ಎಂಬುದು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ನಿಜವಲ್ಲ, ಎಲ್ಲವು ಮಾಯೆ. ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆ 'ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪಾರಮಿತಾ'

ರೂಪಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಯನ್ನೇ ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಜೈನ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವು 'ಕಲ್ಪಸೂತ್ರ' ಮತ್ತು 'ಕಾಲಕಾಚಾರ್ಯ' ಕಥಾದಂತಹ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾವು.

ಸ್ವಚಿತ್ರ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳು ಎಲ್ಲೋರಾದ ಜೈನ ಗುಹೆಗಳ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಏಕತಾನತೆಯಿಂದ ಇರುವ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮರದ ಹೊರಭಾಗದ ಹೊದಿಕೆಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಅಲಂಕಾರಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಈ ಶೈಲಿಯು ಅಜಂತಾ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರ ಪಂಶಪಾರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಚಿಹನೆ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಚೆಗಿನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅವಕಾಶಕ್ಕೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಚಿತ್ರಗಳ ಬಣ್ಣಗಳು ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಅದು ಮಿತಿ ಮೀರದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಮಂತ ಜೈನರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಸೌಂದರ್ಯಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಏಕತಾನವಾಗಿ ಪುನರಾವರ್ತಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಶೈಲಿಯು ಶಿಥಿಲವಾದದ್ದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿಲ್ಲ.

ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಕಥೆಯಾದ ಕಾಲಕಾಚಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಅಂಶವೊಂದಿದೆ. ತನ್ನ ತಂಗಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಿದ ರಾಜನ ವಿರುದ್ಧ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜೈನ ಸನ್ಯಾಸಿ ಕಾಲಕಾನನ ಕಥೆಯನ್ನು ಇದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಕಥೆಯ ದೃಷ್ಟಾಂತದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ರಾಜನ ಮುಖ ಮತ್ತು ಉಡುಪನ್ನು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳಿಂದ ಎರವಲು ಪಡೆದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಆಚೆಗಿನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮುಂಚಾಚಿದಂತೆ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲಿ ಕೈ ಬಿಡಲಾಗಿದೆ. ಕುದುರೆಗಳ ಮತ್ತು ಮೋಡಗಳ ರಚನೆ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತನ್ನು ಆಳಿದ, 'ಪರ್ಶಿಯನ್ ಕಲೆ' ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸುಲ್ತಾನರ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಈ ಎರಡು ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಬಹಳಷ್ಟು ವಾಣಿಜ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತ ಜೈನ ವರ್ತಕರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಲಾವಿದರು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಚಿಹನೆ

ಚಿತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ಪರ್ತಿಯನ್ ಅಂಶಗಳ ಮಿಶ್ರವಾದ ಈ ಚೈನ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿ ತೈಲಿಯ ಮಂಡು ಮತ್ತು ಜೊಪ್ಪರ ಎಂಬ ಇತರ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೂ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತು.

ಮಧ್ಯ ಭಾರತದ ಮಂಡುವಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶೈಲಿಗಳು ಸಂಗಮಿಸಿದವು. ಗುಜರಾತ್‌ನ ಚೈನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆ, ಪೂರ್ವದ ಜೊಪ್ಪರ ಮತ್ತು ಜೊಪ್ಪರದಿಂದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಅಂಶಗಳು, ಉತ್ತರದ ರಾಜಪೂತ್ ನುಡಿಚಿಹ್ನೆ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣದ ಪ್ರಭಾವ ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಿ ಸಂಗಮಿಸಿದವು. ಮಂಡುವಿನಲ್ಲಿ ಚೈನ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥ ಕಲ್ಪಸೂತ್ರದ ದೃಷ್ಟಾಂತದಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತ್ ಶೈಲಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾದ ಕೋನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೂ ಕಡಿಮೆ, ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪೋಷಾಕಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಐದನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಂಡುವನ್ನು ಆಳಿದ ಪ್ರಬಲ ಕಲ್ಚಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದವರು ಪರ್ತಿಯಾದೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾದ ನಿಮತ್ - ನಾಮ ಪುಸ್ತಕವು ಟರ್ಕಿಮನ್ ಶಾಲೆಯ ಪ್ರಬಲವಾದ ಪರ್ತಿಯನ್ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಪರ್ಷಿಯನ್ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು, ಪರ್ಷಿಯನ್ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗೀಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಾಂತಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ನಡುವೆ ಬೈಜ್ ಬಹದ್ದೂರ್‌ನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡುವಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಭಾರತವು ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನಾರಹಿತವಾದ ಗುಜರಾತಿ ಶಾಲೆಯ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಮತ್ತು ಚೈತನ್ಯದಾಯಕ ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡಿತು. ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳ ನಂತರ ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಹೊಸ ಪಥದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಹೊಸ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೊರಟ ಈ ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮೊಗಲ್ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು.

ಮೊಗಲ್ ಚಿತ್ರಕಲೆ

ಪರ್ಷಿಯನ್ ಕಲೆಯಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡ ಮೊಗಲ್ ರಾಜರು ಅವರ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಕಲೆಯಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಹೊಸದೊಂದು ರೀತಿಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಟೈಮೂರನು ಸಂಗೀತಗಾರರು, ಕವಿಗಳು ಮತ್ತು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದನು. ಅವನ ಮಗ ಷಾರುಖಾನ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಟ್ಟನು. ಹದಿನೆದನೇ ಶತಮಾನದ

ಕೊನೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಟೈಮೂರನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಸಫಾವಿದ್ ರಾಜರುಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಇವರು ಟಬ್ರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಪರ್ಷಿಯನ್ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ರಾಜಮನೆತನದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಚಿತ್ರಗಳ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಟೈಮೂರನ ನಂತರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಬಂದ ಬಾಬರನು ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದ ಕಲೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಒಲವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಟೈಮೂರನ ಮಗ ಷಾರುಖಾನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.

ಹುಮಾಯೂನ್ (೧೫೫೦-೧೫೫೬) ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಕಲಾತ್ಮಕ ಒಲವನ್ನು ಅನುವಂಶಿಕವಾಗಿ ಪಡೆದನಾದರೂ ತಂದೆಯ ಗುಣಗಳ ಉದಾತ್ತತೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕ್ರೋಧೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಫಲನಾದ ಅವನನ್ನು ೧೬೪೦ರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಆಫಘಾನ್ ರಾಜ ಷೇರ್ ಷಾ ಸುರ್ ಗಡಿಪಾರು ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಪರ್ಷಿಯನ್ ಸಫಾವಿದ ರಾಜ ಷಾ ಮಹಮ್‌ನ, ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದನು. ಇಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವ ಹಾಗೂ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ನೋಡುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ತಬ್ರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೀರ್ ಸಯಿದ್ ಆಲಿ ಮತ್ತು ಅಬ್ದು-ಅಲ್-ಸಮದ್ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರೂ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದರನ್ನು ಬೇಟಿ ಮಾಡಿದನು. ತಾನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆದರೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದನು. ೧೫೫೦ರಲ್ಲಿ ಕಾಬೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಆಸ್ಥಾನವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಷಾ ತಹಮಸ್‌ನು ಹುಮಾಯೂನ್‌ಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದನು. ಹುಮಾಯೂನ್‌ನು ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ಮುಸಾವಿರನನ್ನು ಅವನ ಪುಸ್ತಕ ಸೃಷ್ಟಿ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಲು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಅವನ ಮಗ ತಬ್ರಿಸ್‌ನ ಮೀರ್ ಸಯಿದ್ ಆಲಿ ಮತ್ತು ಷಿರಾಜ್‌ನ ಅಬ್ದು-ಅಲ್-ಸಮದ್‌ನು ಬಾಲ ಅಕ್ಕರ್‌ಗೆ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟನು. ೧೫೫೫ರಲ್ಲಿ ಹುಮಾಯೂನ್‌ನು ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆದವನಾದರೂ ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಮೃತನಾದನು. ಬಹುಪಾಲು - ಪೂರ್ವದೇಶದ ಕಲೆಗಳ ಹಾಗೂ ಹೊಳೆಯುವ ಎನಾಮಲ್‌ನಂತರ ಬಣ್ಣಗಳ ತುಂಬಿದ ಕ್ಯಾಲಿಗ್ರಾಫಿಕ್ ರೇಖಾಚಿತ್ರ ಅತ್ಯಧಿಕ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ದಿಗಂತದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳ ರಮ್ಯ ನೋಟಗಳು ಚಿತ್ರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರುಕ್ತಿದ್ದವು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಕಾಶವು ಸುರ್ವಣ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ರುಕ್ತಿದ್ದು, ಅವರು ಹೂಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದು, ಹೂಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣ ಮೀರಿ

ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪದೇ ಪದೇ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತ್ರಿಪ್ರಮಾಣ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜ ಪರಿವಾರದ ಭಾವವನ್ನು ಸಂಕುಚ್ಛಗೊಳಿಸಲು ಅಕ್ಕರನ ಕಲಾಶಾಲೆಯ ಕಲಾವಿದರು, ಪರ್ಷಿಯನ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ ಮನೋಹರವಾದ ಕ್ಯಾಲಿಗ್ರಾಫಿ, ಅಕರ್ಷಕ ಚಿತ್ರಗಳು, ಯಥೇಚ್ಛ ಅಲಂಕಾರ ಮತ್ತು ಸೊಗಸಾದ ಅಂಚುಗಳ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸಂಯೋಜನೆಯು ಇವುಗಳನ್ನು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕೃತಿಗಳನ್ನಾಗಿಸಿವೆ. ಪರ್ಷಿಯನ್ ಕಲಾ ಶಾಲೆಯು ಮೊಗಲ್ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿತಾದರೂ, ಅದರ ಪ್ರಭಾವವು ಹೆಚ್ಚಿ ದಿನ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯರು ಇದರಿಂದ ಅಕರ್ಷಕ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ರೇಖೆಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತರು. ಅನೇಕ ದಂತಕಥೆಗಳಿಂದ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರವಾದಿ ಮೊಹಮ್ಮದನ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧಿಯ ಜನಪ್ರಿಯ ಪ್ರಣಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ರೇಖಾಚಿತ್ರ ಹಮ್‌ಖಾನ್ ಸರಣಿಯ ಮೀರ್ ಸಯಿದ್ ಆಲಿ ಮತ್ತು ಅಬ್ದು-ಅಲ್-ಸಮದ್‌ರ ನಡುವಿನ ಕೌಶಲ್ಯದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮೀರ್ ಸಯಿದ್ ಆಲಿಯು ಪರ್ಷಿಯನ್ ಸಫಾಯಿದ್ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೆಚ್ಚು ಸೋಪ್ರಜ್ಞಾನಾಗಿದ್ದ ಅಬ್ದು-ಅಲ್-ಸಮದ್‌ರ ನಡುವಿನ ಕೌಶಲ್ಯದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮೀರ್ ಸಯಿದ್ ಆಲಿಯು ಪರ್ಷಿಯನ್ ಸಫಾಯಿದ್ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೆಚ್ಚು ಸೋಪ್ರಜ್ಞಾನಾಗಿದ್ದ ಅಬ್ದು-ಅಲ್-ಸಮದ್‌ನು ೧೫೬೪ರಲ್ಲಿ ಮೀರ್ ಸಯಿದ್ ಆಲಿ ಪರ್ಷಿಯಾಗೆ ತೆರಳಿದ ಮೇಲೆ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಕಲಾವಿದನಾಗಿ ಅವನಿಂದ ತೆರವಾಗಿದ್ದ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಮೀರ್ ಸಯಿದ್ ಆಲಿಯು ಪುನಃ ಪರ್ಷಿಯಾದಿಂದ ವಾಪಸ್ಸು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲಿನ ಸಂಯೋಜನೆಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರ ಚಲನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬಣ್ಣಗಳು ಪ್ರಜ್ವಲ ಮತ್ತು ಪರಿಸ್ಪೃಟವಾಗಿವೆ. ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಯಲ್ಲಿನ ಅಲಂಕೃತ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಒರಟಾಗಿರುವ ರೇಖೆಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಅಬ್ದು-ಅಲ್-ಸಮದ್‌ನು ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವಿಧಾನಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಹೊಸ ವಿಧಾನಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಒರಟಾಗಿರುವ ರೇಖೆಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಅಬ್ದು-ಅಲ್-ಸಮದ್‌ನು ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವಿಧಾನಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣಕರ್ತನಾದನು. ಪರ್ಷಿಯನ್ ಶೈಲಿಯನ್ನೇ ಅಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವನು ವಸ್ತು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಿದ್ದಂತೆ ಅದನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುವುದನ್ನು ಅವನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರೂ ಅವನ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಶೈಲಿಯು ಆಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ೧೫೮೨ರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ಹಮ್‌ಖಾನಾಮ ಸರಮಿಯ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಂಪುಟಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನೂರು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

೧೯೫೦ರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕರನು ನನ್ನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವೊದಲ ಜೆಸೂಟ್ ಪಾದ್ರಿಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿ ಕೊಂಡನ್ನು. ಅವರು ಅವನಿಗೆ ಪೈಮಿಷ ಕಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಜೈಬಲ್‌ನ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದರು. ರಾಡನು ತನ್ನ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಅದರ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ವೊಗಲ್ ಕಲಾವಿದರು ಬೆಳಕು ಮತ್ತು ಛಾಯೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು, ಆಕರ್ಷಕ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಗಳಿಂದ ಆಕಾಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಲು ದ್ಯೂದರ್ಶನ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು.

1955ರ ನಂತರ ವೊಗಲ್ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಛಾಯೆ ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯದ ನಿಯಮಿತವಾದ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಮೂರು ಆಯಾಮದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ತಂತ್ರಗಳು ಒಂದುಗೂಡಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಕರನ ಕಲಾ ಶಾಲೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಒಲವಿನ ವಿಷಯವಾದ ನೀತಿ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಪ್ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಜಲವರ್ಣ ಮರಗಳು ಮತ್ತು ಆಕಾಶದ ಸಂಯೋಗ ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿ ನಾಮ ಅನ್ನರ್ ಸುಹೈಲಿಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ವಿವರವಾದ ಇರುವ ಪ್ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಜಲವರ್ಣ ಮರಗಳು ಮತ್ತು ಆಕಾಶದ ಸಂಯೋಗ ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿನಾಮ ಅನ್ನರ್ ಸುಹೈಲಿಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ವಿವರವಾದ ವಾಸ್ತವತೆಯಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನ್ನರ್ ಸುಹೈಲಿ ಸರಣಿಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಲಂಡನ್ನಿನ ಪೌರತ್ವ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಿಕನ್ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುಟದಲ್ಲಿ ಏಳು ಕಾಶ್ಮೀರಿ ಕರಡಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರಿನಿಂದ ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮತ್ತು ಚಲನೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಚಿತ್ರಗಳ ಅಲಂಕಾರವು ಅಕ್ಕರನ ಕಲಾ ಶಾಲೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದ್ದು, ದರಬನಾಮ, ಟೈಮುರ್‌ನಾಮ, ಬಾಬರ್‌ನಾಮ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾದವು. ಬಷಾವಾನ್, ಲಾಲ್, ಭೀಮ್‌ಗುಜರಾತಿ, ದರವ್‌ದಾಸ್, ಸೂರದಾಸ್ ಇವರು ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾವಿದರುಗಳು. ಚಿತ್ರಗಳ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವಗಳಿದ್ದರೂ ಬಣ್ಣಗಳು ಗಾಜು ಲೇಪದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಸಲೀಮ್‌ನ ಜನನದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಕ್ಕರನ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ, ದಟ್ಟವಾದ ಬಣ್ಣಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯಿದ್ದು ಮೇಲಿನ ಮಹಡಿಯ ರಾಣಿಯ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಖಿಯರು ಆಗ ತಾನೇ ಹುಟ್ಟಿದ

ಮಗುವಿನ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅರಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಂಗೀತಗಾರರು ಓಲಗಳನ್ನು ಊದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಟಿವುಟೆಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅರಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳ ಆಚೆ, ಜನರ ಸಂಪಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಹಂಚಲು ಸೇವಕರು ಆಹಾರ ತರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಕ್ಕರನು ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವಂತೆಯೂ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದನು. ಇದು ಭಾರತೀಯ ಕಲೆಗೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ. ಅಕ್ಕರನ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಕಲಾವಿದರು ಎಲ್ಲಾ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಾಧ್ಯವಾದವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದರು. ತನ್ನ ತಂದೆಯಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಜಹಾಂಗೀರನು ಕಲಾತ್ಮಕ ಮನೋರುಚಿಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅನುರಾಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪಕ್ಕಿಂತ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದನು. ಅಬ್ದುಲ್ ಹಸನ್ ಬಿಷನ್‌ದಾಸ್ ಮಧು, ಅನಂತ್, ಮನೋಹರ್, ಉಸ್ತಾದ್ ಮನ್ಸೂರ್ ಇವರುಗಳು ಜಹಾಂಗೀರ್ ಕಾಲದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಪ್ರಭಾವವು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು ಮತ್ತು ಭಾವಚಿತ್ರಗಳ ರಚನೆ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಜಹಾಂಗೀರನು ಸಾಮೂಹಿಕ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು, ಆಸ್ಥಾನ ದೃಶ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಚಿತ್ರಣಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದನು. ವೊಗಲ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವೈಭವ ಮತ್ತು ಶೋಭೆಯನ್ನು ನಿಷ್ಕೆಯಿಂದ ದಾವಿಸುವ ಚಿತ್ರಗಳು ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿವೆ. ರಾಜ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಗುಲಾಬ್ ಪಾಶಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಿತ್ರ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಭಯಾನಕವಾದ ಕ್ಷಾಮವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದ ಮಳೆಯೊಂದರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ನೀರನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುವ ಗುಲಾಬ್ ಪಾಶಿ ಒಂದು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ಕಾಲಗಳು ಉರುಳಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಮೂಲು ನೀರಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಗುಲಾಬಿ ನೀರು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿತು. ನೋಡುಗರು ಈ ರೀತಿಯ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂತಃ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಈ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಾನಕರಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ರಾಜನು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಾರ್ಶ್ವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೃಪೆ : ಕ

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

‘ನಿತ್ಯ ನೂತನ’

ನಿತ್ಯ ನೂತನ, ಬಾಳು ನಿತ್ಯ ನೂತನ ||ಪಲ್ಲ||
ಅದೇ ಸೂರ್ಯ ಅನುದಿನವು ಮೂಡಿ ಬಂದರೂ
ಅದೇ ರೀತಿ ಮೂಡಿ ಮತ್ತೆ ಅಸ್ತವಾದರೂ
ಅದೇ ಹಗಲು ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದರೂ
ನಿತ್ಯ ನೂತನ, ಭಾನು ನಿತ್ಯ ನೂತನ ||೧||
ಅದೇ ಶಶಿಯು ಇರುಳಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದರೂ
ಅದೇ ರಮ್ಯ ಬೆಳಕು ತಾನು ಚಿಲ್ಲುತಿದ್ದರೂ
ಅದೇ ಸೊಬಗು, ಅದೇ ತಂಪು ಅದಕೆ ಇದ್ದರೂ
ನಿತ್ಯ ನೂತನ, ಸೋಮ ನಿತ್ಯ ನಿತ್ಯ ನೂತನ ||೨||
ಅದೇ ಮೊಗ್ಗು ಅರಳಿ ತಾನು ಹೂವಾದರೂ
ಅದೇ ಬಣ್ಣ, ಅದೇ ಗಂಧ ಅದಕೆ ಇದ್ದರೂ
ಅದೇ ನಿತ್ಯ ಅರಳಿ ಮತ್ತೆ ಬಾಡಿ ಹೋದರೂ
ನಿತ್ಯ ನೂತನ, ಕುಸುವ ನಿತ್ಯ ನೂತನ ||೩||
ಅದೇ ಕಾಯಿ ಹೂ ಹಿಂದೆ ಮೂಡಿ ಬಂದರೂ
ಅದೇ ಕಳೆತು ಮುಂದೆ ತಾ ಪಕ್ಕವಾದರೂ
ಅದೇ ನೇ, ಅದೇ ಸತ್ಯ ಅದಕೆ ಇದ್ದರೂ
ನಿತ್ಯ ನೂತನ, ಫಲವು ನಿತ್ಯ ನೂತನ ||೪||
ಅದೇ ಸಸಿಯು ಬೆಳೆದು ತಾ ಮರವು ಆದರೂ
ಅದೇ ರೆಂಬೆ, ಅದೇ ಎಲೆಗಳದಕೆ ಇದ್ದರೂ
ಅದೇ ನೆಳಲು, ಅದೇ ತಂಪು ತಾನು ತಂದರೂ
ನಿತ್ಯ ನೂತನ, ಸಸಿಯು ನಿತ್ಯ ನೂತನ ||೫||
ಅದೇ ಮುಗಿಲು ಮೇಲೆ ತಾನು ತೇಲಿ ಬಂದರೂ
ಅದೇ ಗುಡುಗು, ಅದೇ ಮಿಂಚು ಅದಕೆ ಇದ್ದರೂ
ಅದೇ ನೀರು ಧಾರೆಯಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ
ನಿತ್ಯ ನೂತನ, ವೃಷ್ಟಿ ನಿತ್ಯ ನೂತನ ||೬||
ಅದೇ ಹೊಳೆಯು ಎಂದಿನಂತೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ
ಅದೇ ಚಲನೆ, ಅದೇ ರವವು ಅದಕೆ ಇದ್ದರೂ
ಅದೇ ಹರಿದು ಮುಂದೆ ತಾನು ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ
ನಿತ್ಯ ನೂತನ, ನದಿಯು ನಿತ್ಯ ನೂತನ ||೭||
ಅದೇ ಕತೆಯು, ಅದೇ ವಿಷಯ ಕವಿಯು ಬರೆದರೂ
ಅದೇ ರಾಗ, ಅದೇ ತಾಲ ಅದಕೆ ಇದ್ದರೂ
ಅದೇ ಕಿವಿಯು ಅದನೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ
ನಿತ್ಯ ನೂತನ ಕವಿತೆ ನಿತ್ಯ ನೂತನ ||೮||
ಅದೇ ಬಾಳು, ಅದೇ ಗೋಳು ನಮಗೆ ಇದ್ದರೂ
ಅದೇ ಸುಖ, ಅದೇ ದುಃಖ ಮತ್ತೆ ಬಂದರೂ
ಅದೇ ಅದೇ, ಪದೇ ಪದೇ ಬೇಸರಾದರೂ
ನಿತ್ಯ ನೂತನ ‘ಬದುಕು’ ನಿತ್ಯ ನೂತನ ||೯||

-- ಬಿ.ಬಿ. ಜಿವೂರ

GANDHI ON VILLAGE INDUSTRIES

In the last issue of Nesaru, we started a series of bringing you excerpts from the writings of Gandhi. In this issue we bring you his views on village industries.

CAUSES OF DECLINE OF VILLAGE INDUSTRIES

We eat mill-ground flour, and even the poor villager walks with a head-load of half a maund grain to have it ground in the nearest flour mill. Do you know that in spite of the plenty of food-stuffs we eat produce we import wheat from outside and we eat the 'superfine' flour from Australia? We will not use our hand-ground flour, and the poor villager also foolishly copies us. We thus turn wealth into waste, nectar into poison. For whole meal is the proper meal. Mill-ground flour is vitamin less flour, mill-ground flour kept for days is not only vitamin less, but poison. But we will not exert ourselves to produce flour, which we must eat fresh every day, and will pay for less nutritious things and purchase ill-health in the bargain. This is not any abstruse economic truth, it is a fact, which is daily happening before our eyes. The same is the case with rice and gur and oil. We will eat rice, polished of its substance, and eat less nutritious sugar and pay more for it than more nutritious gur. We have suffered the village oilman to be driven to extinction and we eat adulterated oils. We idolize the cow, but kill the honey-bee, with the result that honey is such a rare commodity today that it is only available to a 'Mahatma' like me or to those who must have it from the physician as a vehicle for the drugs he prescribes. If we took the trouble of learning scientific and harmless bee keeping, we should get it cheaper and harmless bee-keeping, we should get it cheaper and our children would get out of it all the carbohydrates they need. In all our dietetics, we mistake the shadow for the substance, preferring bone-white sugar to rich brown gur and pale white bread to rich brown bran-bread.

We are said to be a nation of daily bathers. That we are, to be sure, but we are none the better for it. For we bathe unclean water, we foul our tanks and rivers with fifth and use that water for drinking and bath. We lawyers and degree-holders and doctors will not learn the elementary principles of

sanitation and hygiene. We have not yet devised the most economic method of disposal of our evacuations and we turn our open healthy spaces into breeding grounds of disease.

I implore you to throw off your inertia, to bestir yourselves to study these elementary facts and live more rational lives and learn how to turn waste into wealth. I have told you simple truths, which we would soon realize and act up to if we threw off the inertia of ages. But we have shunned body-labour to the detriment of our brains, and thus rest content with the irrational ways of diet and living. Let us pull ourselves together and resolve to make our bodies and brains more active.

Harijan, 11-05-1935

Any country that exposes itself to unlimited foreign competition can be reduced to starvation and therefore, subjection if the foreigners desire it. This is known as peaceful penetration. One has to go only a step further to understand that the results would be the same as between hand-made goods and those made by power-driven machinery. We are seeing the process going on before our eyes. Little flour mills are ousting the chakki, oil mills the village ghani, rice mills the village dhenki, sugar mills the village gur-pans, etc. This displacement of village labour is impoverishing the villagers and enriching the moneyed men. If the process continues sufficiently long, the villagers will be destroyed without any effort. No Chengis Khan could devise a more ingenious or more profitable method of destroying these villagers are unconsciously but none the less surely contributing to their own destruction. To complete the tale of their woe, let the reader know that even cultivation has ceased to be profitable. For some crops, the villager does not cover even the cost of seed.

Harijan, 20-6-1936

DANGERS OF MECHANIZATION

Mechanization is good when the hands are too few the work intended to be accomplished. It is an evil when there are more hands required for the work, as is the case in India...The problem with us is not how to find leisure for the teeming millions inhabiting our villages. The problem is how to utilize their idle hours, which are equal to the working days of six months in the year.

Strange as it may appear, every mill generally is a menace to the villagers. I have not worked out the figures, but I am quite safe in saying that every mill-hand does the work of at least ten labourers doing the same work in their villages. In other words, he earns more than he did his villages at the expenses of ten fellow-villagers. Thus spinning and weaving mills have deprived the villagers of a substantial means of livelihood. It is no answer in reply to say that they turn out cheaper, better cloth, if they do so at all, for if they have displaced thousands of workers, the cheapest mill cloth is dearer than the dearest Khadi woven in the villages. Coal is not dear for the coal miner who can use it there and then nor is Khadi dear for the villagers who manufactures his own Khadi. But if the cloth manufactured in mills displace thousands of poor women workers, but damage the health of the whole population in the bargain. Where people have no objection to taking flesh diet and can afford it, white flour and polished rice may do no harm, but in India, where millions can get no flesh diet even where they have no objection to eating it, if they can get it, it is sinful to deprive them of nutritious and vital elements contained in whole wheat meal and unpolished rice. It is time medical men and others combined to instruct the people on the danger attendant upon the use of white flour and polished rice.

Hence the function of the All-India Village Industries Association must, in my opinion be to encourage the existing industries and to revive, where it is possible and desirable, the dying or dead industries of villages according to the village methods, i.e., the villages working in their own cottages as may have done from times immemorial. These simple methods can be considerably improved as they have been in hand-ginning, hand-carding, hand-spinning and hand-weaving.

A critic objects that the ancient plan is purely individualistic and can never bring about corporate effort. This view appears to me to be very superficial. Though articles may be manufactured by villagers in their cottages, they can be pooled together and profits divided. The villagers may work under supervision and according to plan. The raw material may be supplied from common stock. If the will to co-operative effort is created, there is surely ample opportunity for co-operation, division of

labour, saving of time and efficiency of work. All these things are today being done by the All-India Spinners' Association in over 5,000 villages.

Harijan, 16-11-1934

When production and consumption both become localized, the temptation to speed up production, indefinitely and at any price, disappears. All the endless difficulties and problems that our present-day economic system presents, too, would then come to an end. Take a concrete instance. England today is the cloth shop of the world. It therefore, needs to hold a world in bondage to secure its market. But under the change that I have envisaged, she would limit her production to the actual needs of her 45 millions of population. When that need is satisfied, the production would necessarily stop. It won't be continued for the sake of bringing in more gold irrespective of the needs of a people and at the risk of their impoverishment. There would be no unnatural accumulation of hoards in the pockets of the few, and want in the midst of plenty in regards to the rest, as is happening today, for instance, in America. America is today able to hold the world in fee by selling all kinds of trinkets, or by selling her unrivalled skill, which she has a right to do. She has reached the acme of mass production, and yet she has not been to abolish unemployment or want. There are still thousands, perhaps millions of people in America who live in misery, in spite of the phenomenal riches of the few. The whole of the American nation is not benefited by this mass production.

Harijan, 2-11-1934, p.302

Well, now the economics and civilization of a country where the pressure of population on land is greatest are must be different from those of a country where the pressure is least. Sparsely populated, America may have need of machinery. India may not need it at all. Where there are millions upon millions of units of idle labour, it is no use thinking of labour-saving devices. If someone devised a machine which saved us the trouble of using our hands to eat, eating would cease to be pleasure, it would become a torture. The reason of our poverty is the extinction of our industries and our consequent unemployment. Some years ago India's agricultural population was said to be 70 per cent. Today it is said to be 90 per cent. It does not mean that 90 per cent who depended on land, 90 per cent are now driven to depend on land. In other words, whereas there were industries and crafts enough to feed the 20 per cent some

time ago, these are no longer there and the people have thus been thrown on land. They thus steal their living, not because they want to, but because there is no more land.

Harijan, 11-5-1935

I have no partiality for return to the primitive method of grinding and husking for the sake of them. I suggest the return, because there is no other way of giving employment to the millions of villagers who are living in idleness. In my opinion, village uplift is impossible, unless we solve the pressing economic distress. Therefore, to induce the villagers to utilize their idle hours is in itself solid uplift work.

Harijan, 30-11-1934

REHABILITATION OF VILLAGE INDUSTRIES

We may profess to gratuitously help textile, sugar and rice mills and, respectively, kill the village spinning wheel, the handloom and their product, Khadi, the village cane crusher and its product, the vitamin-laden and nourishing gur or unpolished rice, whose hand-pounder and its product, unpolished rice, whose pericarp, which holds the vitamins, is left intact by these pounders. Our clear duty is, therefore, to investigate the possibility of keeping in existence the village wheel, the village crusher and the village pounder, and, by advertising their products, discovering their qualities, ascertaining the condition of the workers and the number displaced by the power-driven machinery and discovering the methods of improving them whilst retaining their village character, to enable them to stand the competition of the mills. How terribly and criminally we have neglected them! Here, there is no antagonism to the textile or the sugar or the rice mills. Their products must be preferred to the corresponding foreign competition they should receive the needed support. But they stand in no such need. They are flourishing in spite of foreign competition. What is needed is protection of the village crafts and the workers behind them from the crushing competition of the power-driven machinery, whether it is worked in India or in foreign lands. It may be that Khadi, gur and unpolished rice have no intrinsic quality and that they should die. But, except for Khadi, not the slightest effort has been made, so far as I am aware to know anything about the fate of the tens of thousands of villagers who were earning their livelihood through crushing cane and pounding rice. Surely, there is in this work enough for an army of patriots. The reader

will say, 'But this is very difficult work.' I admit. But it is most important and equally interesting. I claim that this is true, fruitful and cent per cent Swadeshi!

Harijan 10-8-1934

In a nutshell, of the things we use, we should restrict our purchases to the articles which villages manufacture. Their manufacturers may be crude. We must try to induce them to improve their workmanship, and not dismiss them because foreign articles or even articles produced in cities, that is, big factories are superior. In other words, we should evoke the artistic talent of the villager. In this manner, shall we repay somewhat the debt we owe to them. We need not be frightened by the thought whether we shall ever succeed in such an effort. Within our own times, we can recall instances where we have not been baffled by the difficulty of our tasks when we have known that were essential for this nation's progress. If therefore, we as individuals believe that revivification of India's villages is a necessity of our existence, if we believe that thereby only can we root out untouchability and feel on with all, no matter to what community or religion they may belong, we must mentally go back to the villagers and treat them as our pattern, instead of putting the city life before them for imitation. If this is the correct attitude, then naturally, we begin with ourselves and thus use, say, hand-made paper instead of mill-made, use village reed, whenever possible, instead of the fountain pen or the penholder, ink made in the villages instead of the factories, etc. I can multiply instance of this nature. There is hardly anything of daily use in the home, which the villagers have not made before and cannot make even now. If we perform the metal trick and fix our gaze upon them, we immediately put millions of rupees into the pockets of the villagers, whereas at the present moment we are exploiting the villagers without making any return worth the name. It is time we arrested the progress of the tragedy. To me, the campaign against untouchability has begun to imply to imply ever so much more than the eradication of the ceremonial untouchability of those who are labeled untouchables. For the city-dweller, the villages have become untouchable. He does not know them, he will not live in them, and if he finds himself in a village, he will want to reproduce the city life there. This would be tolerable if we could bring into being cities which would accommodate 30 crores of human beings. This is much more impossible than the one of reviving the

village industries and stopping the progressive poverty, which is due as much to enforced unemployment as to any other cause.

Harijan, 30-11-1934

These (i.e. village industries other than Khadi) stand on a different footing from Khadi. There is not much scope for voluntary labour in them. Each industry will take labour of only a certain number of hands. These industries come in as a handmaid to Khadi. They cannot exist without Khadi, and Khadi will be robbed of its dignity without them. Village economy cannot be complete without the essential village industries such as hand-grinding, hand-pounding, soap-making, paper-making, match-making tanning, oil-pressing etc. Congressmen can interest themselves in these and, if they are villagers or will settle down in villages, they will give these industries a new life and a new dress. All should make it a point of honour to use only village articles whenever and wherever available. Given the demand, there is no doubt that most of our wants can be supplied from our villages. When we have become village-minded, we will not want imitations of the West or machine-made products, but we will develop a true national taste in keeping with the vision of a new India in which pauperism, starvation and idleness will be unknown.

Constructive Programme, Edn. 1948, p. 14-5

DIFFICULTIES IN THE WAY

My difficulties are two. One is whether it is possible to sell hand-made articles as cheaply as machinery made ones. The second is that out of the articles that have been enumerated in the scheme there is hardly any except Khadi which can become universal. They will not, in a large measure, be consumed locally and so will have to be sold in the cities. This is as it should be. The villagers should develop such a high degree of skill that articles prepared by them should command a ready market outside. When our villages are fully developed there will be no dearth in them of men with a high degree of skill and artistic talent. There will be village poets, village artists, village architects linguists and research workers. In short there will be nothing in life worth having which will not be had in the villages. Today the villages are dung heaps. Tomorrow they will be like tiny gardens of Eden where dwell highly intelligent folk

whom no one can deceive or exploit.

The reconstruction of the villages along these lines should begin right now. That might necessitate some modification of the scheme. The reconstruction of the villages should not be organized on a temporary but permanent basis.

My second difficulty is that in the scheme under question, craft and education have been divorced from each other. Craft, art, health and education should all be integrated into one scheme. Nai Talim is a beautiful blend of all the four and covers the whole education of the individual from the time of conception to the moment of death. Therefore, I would not divide village uplift work into watertight compartments from the very beginning but undertake an activity which will combine all four. Instead of regarding craft and industry as different from education, I will regard the former as the medium for the latter. Nai Talim ought to be integrated into the scheme.

Harijan, 10-11-1946

The obvious answer is, "Begin with yourself and do first that which is easiest for you to do."

This answer, however does not satisfy the enquirers. Let me, therefore, be more explicit.

Each person can examine all the articles of food, clothing and other things that he uses from day to day and replace foreign makes or city makes, by those produced by the villagers in their homes or fields with the simple inexpensive tools they can easily handle and mend. This replacement will be itself an education of great value and a solid beginning. The next step will be opened out to him of itself. For instance, say, the beginner has been hitherto using a tooth-brush made in a Bombay factory. He wants to replace it with village brush. He is advised to use a babul twig. If he has weak teeth or is tooth-less, he has to crush one end of it, with a rounded stone or a hammer, on a hard surface. The other end he slits with a knife and uses the halves as tongue-scrapers. He will find these brushes to be cheaper and much cleaner than the very unhygienic factory-made tooth-brush. The city-made tooth powder he naturally replaces with equal parts of clean, finely-ground, wood-charcoal and clean salt. He will replace mill cloth with village-spun Khadi, and mill-husked rice with hand-husked, unpolished rice, and white sugar with village-made

gur. These I have taken merely as samples already mentioned in these columns. I have mentioned them again to deal with the difficulties that have been mentioned by those who have been discussing the question with me.

Harijan, 25-1-1935

SPINNING WHEEL - THE LIFE-GIVING SUN

I feel convinced that the revival of hand-spinning and hand-weaving will make the largest contribution to the economic and the moral regeneration of India. The millions must have a simple industry to supplement agriculture. Spinning was the cottage industry years ago, and if the millions are to be saved from starvation, they must be enabled to reintroduce spinning in their homes, and every village must repossess its own weaver.

Young India, 21-7-1920

I... claim for the Charkha the honour of being able to solve the problem of economic distress in a manner. The Charkha, therefore, is not only useless... but it is a useful and indispensable article for every home. It is the symbol of the nation's prosperity and, therefore, freedom. It is a symbol not of commercial war but of commercial peace. It bears not a message of ill-will towards the nations of the earth but of good-will and self-help. It will not need the protection of a navy threatening a world's peace and exploiting its resources, but it needs the religious determination of millions to spin their yam in their own homes as today they cook their food in their own homes. I may deserve the curses of posterity for many mistakes of omission and commission, but I am confident of earning its blessing for suggesting a revival of the Charkha. I stake my all on it. For every revolution of the wheel spins peace, good-will and love. And with all that, inasmuch as the loss of it brought about India's slavery, its voluntary revival with all its implication must mean India's freedom.

Young India, 8-12-1921

What is claimed for spinning is that:

1. It supplies the readiest occupation to those who have leisure and are in want of a few copper;
2. It is known to the thousands;
3. It is easily learnt;
4. It requires practically no outlay of capital;

5. The wheel can be easily and cheaply made. Most of us do not yet know that spinning can be done even with a piece of the and splinter;
6. The people have no repugnance to it;
7. It affords immediate relief in times of famine and scarcity;
8. It alone can stop the drain of wealth which goes outside India in the purchase of foreign cloth;
9. It automatically distributes the millions thus saved among the deserving poor;
10. Even the smallest success means so much immediate gain to the people.

Young India, 21-8-1924

I have often said that if seven lakhs of the villages of India were to be kept alive, and if peace that is at the root of all civilization is to be achieved, we have to make the spinning wheel the centre of the handicraft. Thus my faith in the spinning wheel is growing every day and I see it more and more clearly that the Sun of the wheel will alone illumine the planets of other handicrafts, but I go a step further and say that just as we go on discovering new stars and planets in the vast solar system, even so we shall go on discovering fresh handicrafts every day. But for the sake of this thing, we have to make the spinning wheel the really life-giving Sun

Harijan, 19-2-1938

Courtesy : Village Industries by M.K. Gandhi Navjivan Publishing House, Ahmedabad.

MATRIMONIAL

Alliance invited for Kannada Smartha Brahmin girl 26 years, 5-4", Lohitasa gotra, Kanya Rashi, Uttara Nakshatra; B.Sc., P.G.D. Computer programmer from St. Xavier Mumbai Smart, good looking

Requirement - Good looking well qualified and well settled boy.

Contact : Shri Vidya shankar

Phone no. 022 524 17 32

e-mail : varble@yahoo.com or Nesaru Box No. 6

ಲೀಲಾ ಬಿ. ಅವರ ಮಹತ್ವದ ಲೇಖನಗಳು

ಇತಿಹಾಸವೆಂದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ಗತಕಾಲದ ಇತಿವಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಇವತ್ತಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಗತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾರಣವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂದಂಥ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ನಾಳಿನ ಕನಸುಗಳಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ದಾರಿ ಕಾಣಬೇಕು. ಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಭೂತ ಕಾಲದ ನೆನಪಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಒಂದು ಅಖಂಡ ಕಾಲದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು. ಲೀಲಾ ಬಿ. ಅವರ ಕೆಲವು ಲೇಖನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಓದಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಲೀಲಾ ಬಿ. ಅವರು ಮುಂಬಯಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಹೊಸಬರೇನಲ್ಲ. ಎಸ್‌ಐಸಿಎಸ್ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಪಾಲಕರಾಗಿ ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ನಿವೃತ್ತರಾದವರು. ನಿವೃತ್ತಿಯ ಅನಂತರ ಅವರು ಪೂರ್ಣಕಾಲೀನ ಸಂಶೋಧಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇತಿಹಾಸ ಅವರ ಆಸಕ್ತಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ತೌಲಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲೂ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ.

ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ ವಲಯದ ಹಿರಿಯರೊಂದಿಗೂ ಅವರು ಒಡನಾಟ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವರು. ಡಾ. ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್, ಡಾ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ, ಡಾ. ಹಾವನೂರ, ಡಾ. ದೀಕ್ಷಿತ್, ಡಾ. ಬೋಟ್ಟಾ ಕಾಮತ್, ಡಾ. ಗೋಪಾಲರಾವ್ ಮೊದಲಾದ ಸಂಶೋಧಕರೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಓಡಾಡಿದವರು. ಹಾಗೆಯೇ ತಾವೂ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಲೀಲಾ ಅವರು ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಮುಂಬಯಿಯ ಫಾದರ್ ಹೆರಾಸ್ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ 'ಇಂಡಿಕಾ' ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿವೆ. ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್ ಅವರ ಸೂರ್ಯ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನವಂತೂ ಸಂಶೋಧನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಂತಿದೆ.

ಲೀಲಾ ಅವರ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವಿದೆ. ಹೊಸ ಹೊಸ ಮಗ್ಗಲುಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅವರು ನೋಡಬಲ್ಲರು. ಉದಾ : ಅವರು ಇಂಡಿಕಾದ 35ನೆಯ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಲೇಖನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಅದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ಲೇಗ್ ರೋಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು (plague in Karnataka 1896 - 1990 Part I & part - II) ಪ್ಲೇಗ್ ಮಾರಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ಕಷ್ಟನಷ್ಟ, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಮಾಡಿದ ಯುದ್ಧೋಪಾಯ ತಯಾರಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ಪ್ಲೇಗ್‌ನ ಚಿತ್ರಣ, ಆಡಳಿತಾರೂಢ ಸರ್ಕಾರ ತಳೆದ ನಿಲುವು, ಬ್ರಿಟಿಷ್

ಸರ್ಕಾರ ನಮ್ಮ ಜನರ ನೋವು ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಂದಿಸಿತೇ, ಜನ ಈ ಮಾರಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ರೀತಿ ಹೇಗೆ ಎರಡು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ನಮ್ಮ ಜನ ಭಯದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಬೆಂದು ಬಳಲಿದ ವಿವರವಿಲ್ಲಿದೆ.

Famines in Karnataka 1876-78; some new findings ಎಂಬ ಲೇಖನವೂ ನಮ್ಮ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅವರು ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದೇ ಹೀಗೆ "Famines, memories of famines and attempts to mitigate them have been noted right from the Rigved to the latest play of Girish Karnad Agni mattu Male (Fire and rain). Literary Sources as varied as the Arthasastra and the Dasakumara Charita dwell on this fact" (page no. 1)

ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮೈಸೂರಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿನ ಬರಗಾಲದ ವಿವರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ರೈತರ ಬರಗಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದ ರೀತಿ, ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕ್ಷಾಮದ ವಿಚಾರ, ಕ್ಷಾಮವನ್ನು ಕುರಿತ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಪಂದಿಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬರಗಾಲ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ, ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಸೌಲಭ್ಯ, ಬರಗಾಲದ ತಡೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ದಿವಾನರು ಕೈಗೊಂಡ ದೂರಾಲೋಚನೆಯ ಕ್ರಮಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಇಂದಿಗೂ ಬರಗಾಲದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ನಾಯಕರು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ನಾಳಿನ ದಿನಗಳ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಈ ಕಿರು ಲೇಖನ ನಮ್ಮ ನಾಳಿನ ಬದುಕಿಗೂ ದಾರಿತೋರಬಲ್ಲದು. ಲೀಲಾ ಅವರು ನೀಡಿರುವ ಗ್ರಂಥ ಸೂಚಿಯೂ ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಹಿಂದಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಶ್ರಮವನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತದೆ. ಇಂಡಿಕಾ ಪತ್ರಿಕೆ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದು. ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಕುರಿತು ಲೀಲಾ ಅವರು ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳು ನಾಡಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ ಒಂದೆಡೆ ಕೃತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ತಂದರೆ ಸಂಶೋಧನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಶ್ರಮವೂ ಲೋಕಮುಖಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅದ್ದಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಲೀಲಾ ಅವರು ಯುವ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿಯ ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

-- ಡಾ. ಬಿ.ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ

ಮುಂಬಯಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಆರಾಧನಾ ಉತ್ಸವ

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿ, ಸುಧಾರಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಪದಗಳು ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ದಾಸರಾಯರು ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ, ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ" ಎಂದು ಪದವೀಧರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಮಿತಿ ಸ್ಥಾಪಕ ಮತ್ತು ಸಂಚಾಲಕರು ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ಸೇವಕರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಎಚ್.ಬಿ.ಎಲ್. ರಾವ್‌ರವರು ಮುಂಬಯಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಘ

ನಾಡಿಗೇರ್‌ರವರು ತೀವ್ರಗಾರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಶ್ಯಾಮಲಾ ರಾಧೇಶ್‌ರವರಿಂದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೃತಿಗಳ ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಶೀಲಾ ಸುಬ್ಬರಾಯುಡು ಪಿಟೀಲಿನಲ್ಲಿ, ಮೈದಂಗದಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದರು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ದತ್ತಿಯಾಗಿ ಇರಿಸಿದ್ದ ಹಣದಿಂದ ವಾರ್ಷಿಕ ಬಹುಮಾನಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಧುಗಿರಿ ಮಠದ ಶಾಂತವೀರ ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ದತ್ತಿ ನಿಧಿಯ ನಗದು ಬಹುಮಾನ

ಮಾತುಂಗಾದವರು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಆರಾಧನಾ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ನುಡಿದರು. ಕಳೆದ 65 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅನ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಆರಾಧನೋತ್ಸವವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು. ಎಸ್.ಕೆ. ಪದ್ಮನಾಭರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಜಿ.ಎಸ್. ನಾಯಕ್‌ರವರು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕವಾಗಿ ಸಂಘದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಗೌ. ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಶ್ರೀ ನಾಗಭೂಷಣ್ ಅತಿಥಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿದರು. ತೀರ್ಪುಗಾರರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಗಾಯತ್ರಿ ರಾಮು ಮಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಿದರು.

ಉತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ದೇವರ ನಾವುಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ವಿವಿಧ ವಯೋಮಿತಿಗಳವರಿಗೆ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಶ್ರೀ ರಾಘವನ್, ಶ್ರೀಮತಿಗಳಾದ ಸರಸ್ವತಿ ಮುರಳೀಧರ್, ಸಾವಿತ್ರಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಮತ್ತು ರಾಧ

ಎಸ್.ಎಸ್.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕಗಳು ಗಳಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಸರೋಜಮ್ಮ ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿ ದತ್ತಿ ನಿಧಿಯ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಕುಮಾರಿ ರಾಜಶ್ರೀ ಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಎಸ್.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕ ಪಡೆದ ಭಾರತೀ ಪೂಜಾರಿಯವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಬಿ.ಎ.ನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕಗಳಿಸಿದ ರಾಜೇಶ್‌ಕುಮಾರ್ ಹೆಗ್ಡೆಯವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು ವಿತರಿಸಿದರು.

ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜೇತರಾದವರ ವಿವರಗಳು ವಯೋಮಿತಿ 8ರಿಂದ 12ರ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕ್ ಸುರೇಶ್, ಕುಮಾರಿ ಅನುಷಾ, ಕುಮಾರಿ ಅರ್ಚನಾ ಮತ್ತು ಶ್ರೀನಾಥ್ ಹಾಗೂ ಕುಮಾರಿ ವೈಷ್ಣವಿ ಶೆಟ್ಟಿಯವರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೊದಲನೇ ಎರಡನೇ, ಮೂರನೇ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ ಬಹುಮಾನಗಳು, ವಯೋಮಿತಿ 13ರಿಂದ 18ರ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಕೃಷ್ಣನ್, ಅರ್ಪಣಾ ಸುರೇಶ್, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಅಯ್ಯರ್ ಮತ್ತು ಕುಮಾರಿ ನಂದಿತ ಅಯ್ಯರ್‌ರವರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೊದಲನೇ, ಎರಡನೇ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ

ಸುತ್ತಮುತ್ತ

ಬಹುಮಾನಗಳು ವಯೋಮಿತಿ 19ರಿಂದ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಮೀರಾಕೃಷ್ಣನ್, ವಿ.ಜಿ. ವಿಶ್ವನಾಥ್, ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ರಂಗರಾಜನ್ ಮತ್ತು ಶ್ಯಾಮಲ ಪ್ರಕಾಶ್‌ರವರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೊದಲನೇ, ಎರಡನೇ, ಮೂರನೇ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ ಬಹುಮಾನಗಳು ಸಂದಾಯವಾಯಿತು.

ಬಹುಮಾನಗಳ ಪ್ರಾಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾತುಂಗಾದ ಸಮಾಜಸೇವಕ, ದಾನಿ, ಉದ್ಯಮಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಯಾದವ ಆಚಾರ್ಯರವರು ಮಾಡಿದರು. ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿ ಶ್ರೀ ಎಚ್.ಬಿ.ಎಲ್. ರಾವ್ ಮತ್ತು ಯಾದವ ಆಚಾರ್ಯರವರಿಗೆ ಸ್ಮರಣಿಕೆಯನ್ನಿತ್ತು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಗೌರವಿಸಿದರು.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗೌ. ಕೋಶಾಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮ್ ವಂದನಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರಸಾದ ವಿನಿಯೋಗದ ನಂತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು.

'ಯೋಗದಿಂದ ಜೀವನ ಸಫಲವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ' - ಡಾ. ಜಿ.ವಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ

ಮುಂಬಯಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಘ ಮಾತುಂಗದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಖಾಲ್ಸಾ ಕಾಲೇಜು ಕನ್ನಡ ಪ್ರೇಮಿ ಮಂಡಳಿಯ ದತ್ತಿ ನಿಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಂಗವಾಗಿ ದಿನಾಂಕ 12-1-2002ರಂದು ಸಂಜೆ 6.00ಕ್ಕೆ ಸಂಘದ ವಾಚನಾಲಯದಲ್ಲಿ ದತ್ತಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಡಾ. ಜಿ.ವಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು 'ಯೋಗ ಮತ್ತು ಜೀವನ' ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಯೋಗದಿಂದ ಜೀವನ ಸಫಲವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ, ಅನೇಕ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ಔಷಧವಿಲ್ಲದೆ ಗುಣಪಡಿಸಬಹುದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದ ಮಹತ್ವ, ವಿವಿಧ ಆಸನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಆದರಿಸಬಹುದಾದ ಉಪಯೋಗ ಮತ್ತು ಗುಣಪಡಿಸುವ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಯುತವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದರು.

ಖಾಲ್ಸಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಕನ್ನಡ ಪ್ರೇಮಿ ಮಂಡಳಿ ಸಂಸ್ಥಾಪಕಿ ಡಾ. ಸುನೀತಾ ಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಜಿ.ಎಸ್. ನಾಯಕ್‌ರವರು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಎಸ್.ವಿ. ವೋಹನ್ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಗೌ. ಪ್ರ. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ನಾಗಭೂಷಣ್ ವಂದಿಸಿದರು. ಸಹ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಗಾಯತ್ರಿ ರಾಮು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಿದರು.

‘ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾದರು ಮಾಡಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವೈಕ್ಯತೆ ಅದ್ಭುತ’

-ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಭಾರತಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ.

ಎಡತೊರೆ ಯೋಗಾನಂದೀಶ್ವರ ಸರಸ್ವತಿ ಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಭಾರತಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಧರ್ಮ ಸಂದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಆಗವಿಸಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಮಾಟುಂಗಾದ ಮುಂಬಯಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಆಶೀರ್ವಚನವನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ಶ್ರೀಗಳವರು ಶ್ರೀ ಶಂಕರರು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಶ್ರೀ ಶಂಕರರು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಉದ್ಧಗಲಕ್ಕೂ ಕಾಲ್ಪಡಿಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸಿ ಅಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕ ಧರ್ಮಗಳ ಮುಖಂಡರನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ, ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದು ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ಉಳಿದಿದೆ, ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಇಂದಿನ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಂದಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀ ಶಂಕರರ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ಇತ್ತರು. ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಜಿ.ಎಸ್. ನಾಯಕ್, ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಫಲಪ್ರವಚನಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿದರು. ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಎಸ್.ವಿ. ಮೋಹನ್ ಸಂಘದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಗೌ. ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ನಾಗಭೂಷಣ್ ವಂದಿಸಿದರು. ಸಹಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಗಾಯತ್ರಿ ರಾಮು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಳವರು ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ಫಲ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಆಶೀರ್ವಚನವನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ಅ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಪೊಳಲಿ ಅವರಿಗೆ

ಜಯಂತಿ ಕುರ್ಕಾಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಮುಂಬಯಿ: 2001ನೇ ಸಾಲಿನ ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಂತಿ ಕುರ್ಕಾಲ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಖ್ಯಾತ ತುಳು-ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿ, ಸಂಘಟಕ ದಿ. ಅ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಪೊಳಲಿ ಅವರು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪತ್ರಪುಸ್ತಕ ಮಾಸಿಕದ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಛಾಯಾ ವಿಚಾರ ವೇದಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪೊಳಲಿ 9ನೆಯವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ 15 ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲದಿಂದ ಪತ್ರಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪೊಳಲಿಯವರ ಲೇಖನಗಳು ಈಗಲೂ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿವೆ.

ತನ್ನ ಪಿತಾಮಹ ಪೊಳಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಡೆಯವರಿಂದ ಸ್ನಾತಕ ಪದವಿ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿಯವರು

ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾದವರು. ಸಾಹಿತಿ, ಸಂಘಟಕ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ವಾಗ್ಮಿಯಾಗಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದ ಪೊಳಲಿಯವರು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗದ ನಿಮಿತ್ತ ಹೋದರೆಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕನ್ನಡದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ‘ಹೆಚ್ಚರಳು ಕೃತಿ ದರ್ಶನ’, ‘ರಾಜರತ್ನಂ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ’, ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪೊಳಲಿ, ಗೌರವದ ಗರಿಗಳು, ಮರೆಯಬಾರದ ಮಹನೀಯರು, ಕಯ್ಯಾರ-80, ಪೊಳಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಡೆ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ವಾಚಸ್ಪತಿ ಹೀಗೆ 8 ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಪಾತೆರಕತೆ, ಪೆಂಗದೂಮನ ಕಬಿತೆಗಳು, ತುಳುವಾಲೆ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಡೆ, ಪೊಳಲಿ ನುಡಿಮಾಲೆ ಮತ್ತು ‘ತುಳು-ಕೋಡೆ-ಇನಿ-ಎಲ್ಲೆ’ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಿರಿಯ ಲೇಖಕರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪೊಳಲಿ ಮೂರು ಅನುವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಲವಾರು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನೇತಾರರಾಗಿ, ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಪೊಳಲಿ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಅನುಪಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಪೇಟೆಮನೆ ಪ್ರಕಾಶ್ ಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಹಿರಿತನದಲ್ಲಿರುವ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯು ಮರಣೋತ್ತರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಾಗಿ ಪೊಳಲಿಯವರ ಹೆಸರನ್ನು ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ಆರಿಸಿದೆ.

ಡಾ. ಸಂಜೀವ ಶೆಟ್ಟಿಯವರಿಗೆ ಸರ್. ಎಂ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಡೈರಿ ದಶಮಾನೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಮುಂಬಯಿಯ ಖ್ಯಾತ ಕವಿ, ಸಾಹಿತಿ, ಸಂಘಟಕ, ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞ ಚಿಂತಕರಾಗಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿರುವ ಕೆ.ಬಿ. ಸೋಮಯ್ಯ ಕಾಲೇಜ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಎಂಡ್ ಕಾಮರ್ಸ್‌ನ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಡಾ. ಸಂಜೀವ ಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಡೈರಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು 2001ರ ಸರ್. ಎಂ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಡೈರಿ ದಶಮಾನೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುಂಬಯಿ ಭಾರತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಡಾ. ಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿಕ್ಷಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ ರಾಗಿದ್ದಾರೆಯೆಂಬುದು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ ಸಮಾರಂಭವು ದಿನಾಂಕ 25-1-2002ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾ

ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಜರಗಿತು.

ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಡಾ. ಸಂಜೀವ ಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಮಹತ್ತರ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ನೀಡಿದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದುದು. ಕನ್ನಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವರನ್ನು ಹಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇವೆ; ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಲಭಿಸಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇವೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಡಾ. ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಆಯ್ಕೆ

ನವದೆಹಲಿ : ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಎಪ್ರಿಲ್ 6 ಮತ್ತು 7ರಂದು ನಡೆಯಲಿರುವ 19ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಖ್ಯಾತ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ಲೇಖಕರೂ, ಧಾರವಾಡ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮಾಜಿ ಕುಲಪತಿಗಳೂ, ಕೇಂದ್ರ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ನೇಮಕ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಆದ ಡಾ. ಎಂ. ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಅವರು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂಚಾಲಕ ಬಾ. ಸಾಮಗ ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು.

‘ದೆಹಲಿ ಕನ್ನಡಿಗ’ ಪತ್ರಿಕೆ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿರುವ ಈ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಜುರಾಯಿ ಖಾತೆ ಸಚಿವ ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮಾ ವಸಂತ್ ಅವರು ಉದ್ಘಾಟಿಸಲಿರುವರು.

ಕೇಂದ್ರ ಜಾಗೃತ ಆಯುಕ್ತ ಎನ್. ವಿಶ್ವಲ್ ಅವರು ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಿರುವರು. ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ಮೇಯರ್ ಕೆ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ವೈಭವ ಉತ್ಸವವನ್ನೂ, ನಿಡುಮಾಮಿಡಿ ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರ ಚಿನ್ನಮಲ್ಲ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಮಾಜಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಉತ್ಸವವನ್ನೂ, ತಿರುಪತಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಾಧಿಪತಿ ಡಾ. ವಿ.ಆರ್. ಪಂಚಮುಖಿ ಅವರು ಸಾಹಿತ್ಯೋತ್ಸವವನ್ನೂ, ಪ್ರಸಾರ ಭಾರತಿ ಸಲಹೆಗಾರ ಐ. ರಾವುಮೋಹನ ರಾವ್ ಅವರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕೋತ್ಸವವನ್ನೂ, ರಾಜ್ಯಸಭಾ ಸದಸ್ಯ ಆಸ್ಕರ್ ಫೆರ್ನಾಂಡಿಸ್ ಅವರು ಭಾಷಾ ಬಾಂಧವೋತ್ಸವ ವನ್ನೂ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ನಿವಾಸಿ ಆಯುಕ್ತ ಸುಧಾಕರ್ ರಾವ್ ಅವರು ಪ್ರಗತಿ ಉತ್ಸವವನ್ನೂ, ಕೇಂದ್ರದ ಮಾಜಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಡಾ. ಸರಳಾಗೋಪಾಲನ್ ಅವರು ಪ್ರಸಕ್ತ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನೂ ಉದ್ಘಾಟಿಸಲಿರುವರು.

ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣಗಳು, ಕವಿಗೋಷ್ಠಿ, ಮಹಿಳಾ ಉತ್ಸವ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ ಮುಂತಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಸಕ್ತ

ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ದೇಶದಾದ್ಯಂತದಿಂದ ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಕಲಾವಿದರು, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಪತ್ರಕರ್ತರು, ಕನ್ನಡ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿರುವರೆಂದು ಸಾಮಗ ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನ್ಯತೆ ದೊರಕಿಸಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ನ್ಯಾಯ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಾಮಗ ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

‘ರಶ್ಮಿ’ ಬಿಡುಗಡೆ ಮತ್ತು ಸನ್ಮಾನ ಸಮಾರಂಭ

ಡಾ. ಸಂಜೀವ ಶೆಟ್ಟಿಯವರ ‘ಚುಟುಕು ರಶ್ಮಿ’ಯ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಿರಿದರಲ್ಲಿ ಪಿರಿದಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಚುಟುಕುಗಳ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಳನೋಟಗಳು ಸುಪ್ರವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಪಟ್ಟಿವೆ. ಡಾ. ಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಸನ್ಮಾನವು ಅರ್ಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಂದ ಯೋಗ್ಯ ಸನ್ಮಾನವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಡಾ. ತಾಳಚೆ ವಸಂತಕುಮಾರ್ ಅವರು ಡಾ. ಸಂಜೀವ ಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಚುಟುಕು ರಶ್ಮಿಯ ಬಿಡುಗಡೆ ಮತ್ತು ಸನ್ಮಾನ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಘೋಷಿಸಿದರು.

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಬಾಳಬೇಕು. ಡಾ. ಶೆಟ್ಟಿಯವರಂತಹ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ತುಳುವ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವೇ ಸತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರಾದ ಡಾ. ಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಸಮಾಜದ ಅನರ್ಥ ರತ್ನವೆಂದು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ರತ್ನ ಉಳ್ಳವರು ಮತ್ತು ವಾಮನ ಕೆ. ಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಸಾರಿದರು. ಆನಂತರ ಡಾ. ಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಸನ್ಮಾನ ಪತ್ರ ಓದಿದರು. ಡಾ. ಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಮಿತ್ರ ವ್ಯಂದ ಥಾನೆ ಇವರು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಥಾಣೆ ಬಾಲ್ಯಮ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದರು.

ಥಾಣೆ ಮ.ನ.ಪಾ.ಯ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನೇತಾರ ಶ್ರೀ ದೇವರಾಮ್ ಬೋಯಿರ್ ಅವರು ಡಾ. ಶೆಟ್ಟಿಯವರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ತುತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರು ವರಾಹಿಗರು ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದ ಬಾಳುವುದು ಸಂತಸವೆಂದರು.

ಡಾ. ಸಂಜೀವ ಶೆಟ್ಟಿಯವರು ತನ್ನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದ್ದು ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಗೆ ಸಂದ ಗೌರವವೆಂದರು. ಕನ್ನಡದ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜೀವನ ಉನ್ನತಿ ಸಾಧಿಸಿದೆಯೆಂದರು.

ಶ್ರೀ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಶ್ರೀ ಲೋಕನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಚುಟುಕುಗಳು ಚುಚ್ಚುವುದುಗಳಾಗಿವೆ. ರಸಾನುಭವ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಚುಟುಕು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೊಡುಗೆ ಚುಟುಕು ರಶ್ಮಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದರು.

ಮಿತ್ರ ವ್ಯಂದ ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಹೊಟೇಲ್ ಉದ್ಯಮಿ ಅಶೋಕ ಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಹೊಟೇಲ್ ಉದ್ಯಮಿ ಶೇಖರ ಜೆ. ಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಡಾ. ಶೆಟ್ಟಿಯವರನ್ನು ಶಾಲು ಹೊದಿಸಿ, ಸನ್ಮಾನ ಪತ್ರ ನೀಡಿ ನೆನಪಿನ ಕಾಣಿಕೆಯೊಡನೆ ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ಶಿಕ್ಷಕ ವೆಂಕಟರಮಣ ಶೆಣೈ ವಂದಿಸಿದರು.

ಮೈಸೂರು ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯದ

20ನೇ ವರ್ಷದ ಮಹೋತ್ಸವ

ನಮ್ಮ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯವು ಕಳೆದ 20 ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುತ್ತಾ ಅನೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

ಇದೇ ಬರುವ ಫೆಬ್ರವರಿ ದಿನಾಂಕ 10.2.2002ರಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಇವತ್ತಿನೇ ವರ್ಷದ ಉತ್ಸವ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಕ್ಯಾಗರಾಜರ ಆರಾಧನಾ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಏರ್ಪಾಡುಗಳು ಬಂದಿವೆ.

ತಾವು ತಮ್ಮ ಸದಸ್ಯರೊಡಗೂಡಿ ಬಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಮುಂಬಯಿಯ ಕನ್ನಡಿಗರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿ.

ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಪೋಕಳೆಗೆ

ವರದರಾಜ್ಯ ಆದ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಮುಂಬಯಿ: ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ, ಮುಂಬಯಿಯ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ‘ವರದರಾಜ್ಯ ಆದ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ 2002’ ಸಾಲಿಗೆ ಬಂದ ಅರ್ಜಿಗಳಿಂದ ಬಿ.ಎಸ್. ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜ್, ಬೇಡಕೆಹಾಳ್‌ನ ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾದ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಪೋಕಳೆಯವರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲು ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಲಿನ ತೀರ್ಪುಗಾರರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಕೆ. ಭವಾನಿ, ಸೋಮಯ್ಯಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಮಾಜಿ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಶ್ರೀ ವಸಂತ್ ಎಸ್. ಪಾಟೀಕರ್, ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮರಾಠಿ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಪರವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಪಿ.ಜೆ. ಬುರ್ಡೆ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯ ಇವರು ಸಹಕರಿಸಿದರು.

ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಪೋಕಳೆಯವರು ಕಳೆದ 30

ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಉಪನ್ಯಾಸಕ, ವಾಗ್ಮಿ, ಭಾಷಣಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಘಟಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಮರಾಠಿಯ ತೌಲಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ, ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶ ಭಾಷೆಯ ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ, ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನ, ಕವಿತೆಗಳ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತವಾಗಿದೆ. ಇವರ ಕವಿತೆಗೆ ‘ಸಂಕ್ರಮಣ’, ‘ಕಾವ್ಯ’, ‘ತುಪಾಕಿ’ಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ. ಗಮನಾರ್ಹ, ಮೌಲಿಕ ಅನುವಾದಕನೆಂಬ ಸ್ವಾತಿ ಲಭಿಸಿದೆ. ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲವು ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸನ್ಮಾನ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ‘ಕುಣಿಯೇ ಘಮಾ’ಕ್ಕೆ 1997ರ ‘ಶ್ರೀ ದೇವಿ ಶಾನುಭಾಗ’ ದತ್ತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ.

ಇವರ 100ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮರಾಠಿ ಕಥೆಗಳ ಅನುವಾದ ಮತ್ತು 50ಕ್ಕೂ ಮರಾಠಿ ಕವಿತೆಗಳ ಅನುವಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಭಾಷಿಕರ ನಡುವೆ ಮಧುರ ಮೈತ್ರಿ ಹಾಗೂ ಸೌಹಾರ್ದ ಭಾವ ಬೆಳೆಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಪೋಕಳೆಯರು ನೀಡಿದ ಗಣನೀಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ನಗದು ಬಹುಮಾನ ರೂ. 11000/- ಜೊತೆಗೆ ಸನ್ಮಾನ ಪತ್ರವನ್ನು ಇದೇ ಬರುವ 25 ಫೆಬ್ರವರಿ 2002 ರಂದು ನೀಡಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಲಾಗುವುದು.

ಹೊರನಾಡ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ

ಬಿ.ಎ. ಸನದಿ

ಮಾರ್ಚ್ 9ರಿಂದ 17ರ ತನಕ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ ಮುಂಬಯಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘ, ಧಾರವಾಡ ಜಂಟಿಯಾಗಿ ಆಯೋಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಹೊರನಾಡ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಕವಿ ಬಿ.ಎ. ಸನದಿಯವರು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಿನಾಂಕ 3, ಫೆಬ್ರವರಿ 2002ರಂದು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಜರಗಿದ ಜಂಟಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು. ಕವಿ ಸನದಿಯವರನ್ನು ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಅಧಿಕೃತ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ರವಿ ರಾ. ಅಂಚೆನ್, ಕೋಶಾಧಿಕಾರಿ ಓಂದಾಸ್ ಕಣ್ಣಂಗಾರ್, ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಚೋಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಕ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪಾಟೀಲ್ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಗೌರವ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಬಿ.ವಿ. ಗುಂಜೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘದ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು.

ಕನ್ನಡದ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕದ ಸಮನ್ವಯ ಕವಿಯೆಂದೇ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಬಿ.ಎ. ಸನದಿ ಭಾವಕವಿ-ಮಾನವ್ಯ ಕವಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಮನ-ಮನೆ

ಮಾತಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಂಬಯಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ತನ್ನ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಾ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂಬಯಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಘ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ ಮುಂಬಯಿ ಇದರ ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ, ವಿಶ್ವಸ್ತ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಶ್ರಮಿಸಿದವರು. ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರ್ಮಾಪಕ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ಯುವ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಗೆ ವೇದಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದವರು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಗೌರವ ಪುರಸ್ಕಾರ ಸಂದೇಶ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ನಾಡಿನ ಹಲವಾರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಸನದಿ ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿಯ ಕವಿ.

ಸನದಿಯವರ ಕವಿತೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಹಿಂದಿ, ಮರಾಠಿ, ಕೊಂಕಣಿ, ತುಳು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿದೆ. ಇವರ ಒಂದು ಕವನ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಕೊಂಕಣಿ ಕವಿ ಚ.ಬಿ. ಮೊರಾಯಿಸ್‌ರವರಿಂದ 'ನವೇ ಪಯ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡಿದೆ.

ಆಹಾರ ಫುತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಅಡಿಪಾಯ; ರವಿ ರಾ. ಅಂಚನ್ ಮುಂಬಯಿ: ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದಂತೆ ಈ ವರ್ಷವೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ, ಮುಂಬಯಿಯು ಮಹಿಳಾ ವಿಭಾಗದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ 'ಆಹಾರ ಸ್ಪರ್ಧೆ'ಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ತುಂಬು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ 35 ಮಂದಿ ಮಂದಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವೆನಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ರವಿ ರಾ. ಅಂಚನ್‌ರವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಡೆದ 'ಆಹಾರ ಸ್ಪರ್ಧೆ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಯುತರು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಇದು ಎರಡೂ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಅಡಿಪಾಯ. ಶ್ರಮ ಹಾಗೂ ಬುದ್ಧಿ ಎರಡೂ ಕೂಡಿ ಆಹಾರದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಭಾಗವಹಿಸಿದವರು ಮೈದಾಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ವೈವಿಧ್ಯ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಅವರ ಪರಿಶ್ರಮದ ಅರಿವು ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊಸ ರೂಪ ಕೊಟ್ಟು 'ಆಹಾರ ಹಬ್ಬ'ಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಇದನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಹಿಳಾ ವಿಭಾಗದವರು

ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಆಶಯ. ಜನರ ಶ್ರಮ, ಬುದ್ಧಿಗೆ ಬೆಲೆ ಹಾಗೆಯೇ ಸಂತೋಧನೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ತಿರುಪು ಇಂತಹ 'ಆಹಾರ ಹಬ್ಬ'ಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ದೊರೆಯಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಆರಂಭವು ಮಹಿಳಾ ವಿಭಾಗದ ಸದಸ್ಯರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಆಯಿತು. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸಂಯೋಜಕಿ ಗಾಯತ್ರಿ ರಾಮು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಜಯಾ ಡಿ. ಶೆಟ್ಟಿ, ಮೋಹಿನಿ ಆರ್. ಉಡುಪ ಮತ್ತು ಸುಶೀಲಾ ನಾಯ್ಕ ತೀರ್ಪುಗಾರರಾಗಿ ಸಹಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡರು.

ತೀರ್ಪುಗಾರರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಶೈಲಮೂರ್ತಿ, ಶೀಲಾ ಉಚ್ಚೇಕರ್ ಮತ್ತು ಗಾಯತ್ರಿ ರಾಮು ಮಾಡಿದರೆ, ರವಿ ರಾ. ಅಂಚನ್, ಭರತ್‌ಕುಮಾರ್ ಪೊಲಿಪ್ಪ ಮತ್ತು ಗಾಯತ್ರಿ ರಾಮು ಹೂಗುಚ್ಚೆ ಕೊಟ್ಟು ಗೌರವಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಕವಳಿಯವರು 'ಕ್ರೇಪ್' ಕಾಗದದಿಂದ ಹೂಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ನೆರೆದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ 'ಅರಶಿನ ಕುಂಕುಮ'ವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡರು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಡಾ| ಸುನೀತಿ ಉದ್ಯಾವರ ಮಾಡಿದರು. ಬಹುಮಾನ ವಿಜೇತರ ಯಾದಿಯನ್ನು ಸಂಘದ ಗೌ. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಭರತ್‌ಕುಮಾರ್ ಪೊಲಿಪ್ಪ ಓದಿದರು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಕೊನೆಗೆ ಶೈಲಮೂರ್ತಿಯವರು ವಂದನಾರ್ಪಣೆಗೈದರು.

'ಆಹಾರ ಸ್ಪರ್ಧೆ'ಯ ವಿಜೇತರ ಹೆಸರು

ಪ್ರಥಮ: ಭಾಗ್ಯವತಿ ರಾವ್, ದ್ವಿತೀಯ: ಲಲಿತಾ ಶೆಟ್ಟಿ, ತೃತೀಯ: ವೀಣಾ ಪ್ರಭು. ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರಿ ಬಹುಮಾನ:- ಪ್ರಥಮ: ಸ್ವಪ್ನ ಮರಾಠೆ, ದ್ವಿತೀಯ: (ಅ) ಶೀಲಾ ಉಚ್ಚೇಕರ್, (ಬಿ) ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಶೆಟ್ಟಿಗಾರ್.

ಸಂಭ್ರಮದ ವಿಂತತಿ ಮಹೋತ್ಸವ

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಾಸರು-ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರು ವಿಶ್ವ ಮಾನ್ಯರು -ಡಾ. ವೆಂಕಟಗದ್ದಾಲ್ 'ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮರಾಠಿ ಸಾಹಿತಿ ಡಾ. ರಾನಡೆಯವರು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ ದಾಸರು ಕೇವಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಥವಾ ಭಾರತವೇ ಅಲ್ಲ, ಜಗತ್ತಿಗೇ ಸೇರಿದವರು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಾಸರ ನಂತರ ಬಂದ ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರು ಸಂಗೀತದ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಬೃಹತ್ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು 'Mayco' ಕಂಪೆನಿಯ ಸಲಹೆಗಾರರೂ, ರೋಟರಿಯ ಮಾಜಿ ಗವರ್ನರ್ ಮತ್ತು ಹರಿದಾಸ

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವರ್ತಕ ಗೋರೇಬಾಸಿ ಹಣಮಂತ ರಾಯರ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾದ ಡಾ. ವೆಂಕಟಗದ್ದಾಲ್ ಅವರು ಡೊಂಬೆವಲಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯದ 20ನೇ ವಾರ್ಷಿಕ ಉತ್ಸವ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಾಸ-ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಆರಾಧನಾ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ನುಡಿದರು. ಶ್ರೀಯುತರು ಮುಂದು ವರೆದು ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದಾಗಿ ಇಡೀ ವಿಶ್ವವೇ ಭೀತಿಯಿಂದ ಆವರಿಸಿದೆ. ವಿಶ್ವ ಶಾಂತಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಾಗಿರುವ ಸಂತದ್ವಯರ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಇಂತಹ ಸಮಾರಂಭಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು ಸಮಂಜಸ. ಕಳೆದ 20 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಹತ್ತರ ಸಂಗೀತ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅನೇಕ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಮೈಸೂರು ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿ, ನಾಗಭೂಷಣ್ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ವಿದ್ಯಾಲಯದೊಡನೆ ತನುಮನ ಧನಗಳಿಂದ ಸಹಕರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಮಿನಿ ನಾಗಭೂಷಣ್‌ಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರತರಾಗಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ಇತ್ತರು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಕಲಾವಿದ ಶ್ರೀ ಕಾಂತಂ ನಾಗೇಂದ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮಾತನಾಡಿ ಇಂತಹ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಸಂಗೀತ ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಲು ತಮಗೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದುದು ತಮ್ಮ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಯಶಸ್ಸು ಕೋರಿದರು.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲೆ ಉಮಾ ನಾಗಭೂಷಣ್ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಆನಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಅಂಜನಾ ಜಮದಗ್ನಿ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ ಮಂಡಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ನಾಗಭೂಷಣ್, ವಿದ್ಯಾಲಯದ 20 ವರ್ಷದ ಹಿನ್ನೋಟವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ವಿದ್ಯಾಲಯ ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ, ಕೇವಲ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ 92 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಜೂನಿಯರ್ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ 8 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸೀನಿಯರ್ ವಿಭಾಗ (ಪದವಿಗೆ ಸಮ) 2 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೌಢ ವಿಭಾಗ (ಎಂ.ಎ.ಗೆ ಸಮ)ದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ತೇಗಡೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವುದು ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಾಧನೆಯೆಂದೂ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ ನಿಜವಾದ ಆಸ್ತಿಯೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸುಭದ್ರತೆಗೆ ಇದುವರೆವಿಗೂ ಸಹಕರಿಸಿದವರು ಮುಂದೂ ಸಹಕರಿಸುವ ಭರವಸೆ ತಮಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ತೇಗಡೆಯಾದ ಹರೀಶ್, ಮಯೂರ್, ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ್ ಮತ್ತು ಅಭಿನೇತ್ರಿಯವರಿಗೆ

ವಾಕುಂದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಅರ್ಹತಾ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಡಾ. ಗದ್ದಾಲ್ ವಿತರಿಸಿದರು.

ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಶಿಷ್ಯ ವೇತನ ನಿಧಿಗೆ ದತ್ತಿ ನೀಡಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನಗಳನ್ನು ಅರ್ಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ದತ್ತಿ ನೀಡಿದ ಪ್ರಾಯೋಜಕರಿಂದ ವಿತರಿಸಲಾಯಿತು.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 20ನೇ ವರ್ಷದ ಸವಿನೆನಪಿಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಣ ಸಂಚಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಡಾ. ಗದ್ದಾಲ್ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು.

ಕಳೆದ 20 ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಗುರು ರಾಜೇಶ್ವರಿ (ಪಿಟೀಲು) ಗುರು ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ (ಮೈದಂಗ) ಗುರು ಉಮಾ ನಾಗಭೂಷಣ್ (ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು)ರವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ಗೌರವ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು ಶಾಲನ್ನು ಹೊದಿಸಿ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳನ್ನಿತ್ತು ಸತ್ಕರಿಸಿದರು.

ಪ್ರೊ. ಸೀತಾರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿಯವರು ವಂದನಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಶೆಟ್ಟಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು.

ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮುಂಜಾನೆ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕಿರಿಯ, ಹಿರಿಯ,

ಪ್ರೌಢ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಸಂಗೀತ ನಡೆಯಿತು. ಕುಮಾರಿ ಪೊಮ್ಮಳ ರಾಗಾಲಾಪನೆ, ಸ್ವರ ಪ್ರಸ್ತಾರಗಳು

ವಿದ್ಯುತ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು ರಸಿಕರೆಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆಯಿತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ

ತ್ರಿಕಾಂತಂ ನಾಗೇಂದ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿ ನಡೆಯಿತು. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ (ಪಿಟೀಲು) ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣನ್ (ಮೈದಂಗ)

ದಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಂಗೀತವು ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು ಶ್ರೋತೃಗಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಯಿತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ವೀಣೆ,

ಪಿಟೀಲು, ಮೆಂಡಲಿನ್, ಮೈದಂಗ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಗಾಯನ, ಕುಲ ವಾದನಗಳು ನಡೆಯಿತು. ವಿದೂಷಿ ಉಮಾ

ನಾಗಭೂಷಣ್‌ರವರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿ, ಡಾ. ರವಿಧಾ ಭದ್ರೆಯವರಿಂದ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿಗಳು ನಡೆದುವು.

ಇದೇ ದಿನ ಶುದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿದ್ದು, ವಿದ್ಯಾಲಯದ 20ನೇ ವರ್ಷದ

ವಿಂತಕಿ ಮಹೋತ್ಸವವು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತೆಂದು ವಿದ್ಯಾನಿವರು ಮತ್ತು ತಜ್ಞರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.

TRIMURTI

JEWELLERS

GOLD AND DIAMOND ORNAMENTS

460/4, Venkatesh Niwas,
Ground Floor,
Bhaudaji Road,
Opp Mysore Association,
Matunga (C.Rly.)
Mumbai-400 019.
Phone : 402 34 85

ಉತ್ತರ ಭಾರತ ಪ್ರವಾಸಗಳು Tours to Historical/ Religious Places

	Frequency	Fare
1) Delhi - Yamunotri - Gangotri - Badrinath - Kedarnath - Delhi	1st/ 3rd Friday	5,500/- **
2) Delhi - Badrinath - Kedarnath - Delhi	Every Mon/Fri	3,500/- **
3) Delhi - Agra - Allahabad - Varanasi - Gaya - Ayodhya - Delhi	1st/ 3rd Saturday	5,200/- **
4) Delhi - Shimla - Kullu - Manali - Chandigarh - Delhi	Every Friday	3,200/- *
5) Delhi - Manali - Dalhousie - Vaishnodevi - Amritsar - Chandigarh - Delhi	Every Monday	4,200/- *
6) Delhi - Jaipur - Fatehpur Sikri - Agra - Mathura - Delhi (Golden Triangle Tour)	Mon/Friday	1,000/- *
7) Delhi - Mussoorie - Haridwar - Rishikesh - Delhi	Tue/Friday	1,000/- *
8) AMARNATH YATRA (Once in a year during July coinciding Sravan Poomima)		2,500/-

** Including vegetarian food enroute, transport, accommodation & Guide Service
* Includes non A/c room accommodation on twin sharing basis by non A/c coach.
We are running LFC Tours for all banks/ LIC employees. All the above tours are by Super Deluxe buses, starting from our New Delhi office.

Also contact for other tours to South India & hotel accommodation bookings all over India
Contact Our Offices for Advance Reservations : Bangalore - 226 2633; Hyderabad - 330 7658; Vizag - 745565; Vijaywada - 576624 & Chennai - 538 5253
ನಿಮ್ಮ ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಸೌಕರ್ಯಗಳೊಂದಿರುವ ನೂರಾರು ರೂಮ್‌ಗಳಿರುವ ಹೋಟೆಲ್ ಸದರನ್‌ನಲ್ಲಿ ವಸತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ರುಚಿಯಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರದ ವಿವಿಧ ವ್ಯಂಜನಗಳು ನಮ್ಮ ಹೋಟೆಲ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ರೆಸ್ಟೋರೆಂಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದು.

HOTEL SOUTHERN / SOUTHERN TRAVELS PVT. LTD.

(Recognised by Ministry of Tourism, Govt. of India)
(ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.)
Head Office: 18/2, Arya Samaj Road, Karol Bagh, New Delhi - 110 005
Ph. 572 2210, 573 9508 • Fax: 011-575 1308 • E-mail: southern@del2.vnsi.net.in
Branch Office: F-38, Dadar Manish Market, Senapati Bapat Marg, Dadar (West), Mumbai - 400 028
Ph: 432 6895, 432 6688 • Fax: 432 6688 • E-mail: southerntravels@vnsi.com